

STADLER

GLASNIK POSTULATURE SLUGE BOŽJEGA JOSIPA STADLERA

GODINA IX. (2008.) • BROJ 9.

Zatvaranje dijecezanskog postupka

NADBISKUPU STADLERU

**Ti, Sijač Božji, sijao si Njivu,
Kad pripicalo s neba sunce vrelo,
Kad dizali se vjetrovi i bure.
A udaralu gromovi u čelo.**

**I Njivi Božjoj svu si snagu dao,
Um, volju, boli, nade i čeznuća,
A često kamen parao Ti nogu,
I na tle pala mnoga suza vruća.**

**Obliven znojem sijao si dalje,
I niti čas ne klone Ti ruka.
Sad gledaj s Neba, što u Njivi niknu
Iz Tvoga znoja i od Tvojih muka!**

**Po kamenju, kud stupala Ti noga,
Po oštrom trnju bijelo buji cvijeće;
Kud znoj Ti pado, rosne ruže cvatu,
Što Ti uvenut u vijekove neće;**

**Kud suza pala, Božje crkve stoje
I smjelo strše u nebesa plava -
Pa ruže, crkve pjevaju Ti gromko:
Sijaču Božji, hvala Ti i slava!**

**I minula je žega i vrućina,
I rajska Ti se otvorila vrata:
Ja gledam sreće neizmjereno more
I vijenac rajski od bisera i zlata,
Što zapao Te, a ko sunce sije,
I Isus, Bog Tvoj, blago Ti se smije...**

Izidor Poljak

JESTE LI DONIJELI SVE SPISE I DOKUMENTE? ZAVRŠEN DIJECEZANSKI POSTUPAK

Proces kanonizacije Sluge Božjega Josipa Stadlera na dijecezanskoj razini priveden je kraju. Vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić predsjedao je ovoj završnoj svečanoj sjednici te je, nakon zaziva Duha Svetoga i pozdrava nazočnima, bilježniku postavio pitanje koje smo stavili u naslov ovoga uvodnika: „Jeste li donijeli sve spise i dokumente?“ Ti spisi i dokumenti zapravo su mukotrpnji rad od trinaest godina, u prvome redu članova Postulature, zatim svih onih vještaka u povjerenstvima, prevoditelja i kontrolora prijevoda, imenovanih osoba u vođenju kauze i mnogih zatajnih suradnika koji su nam priskočili u pomoć, darovali svoje vrijeme i svoje sposobnosti, zato što im Sluga Božji Josip Stadler sa svojim djelom leži na srcu. Vjerujem da je Bog ovo njihovo bogoljubno djelo primio na znanje i uz njihova imena pribilježio na „dlanu svoje ruke“, tako da su moje riječi zahvale koje ovdje iznosim male prema milostima koje nam Bog daruje.

Nakon odgovora bilježnika o karakteru i predaji spisa i dokumenata, Nadbiskup je upitao i promicatelja pravde ima li kakvih primjedaba na spise, prijepise i prijevode. Promicatelj je odgovorio da nema ništa prigovoriti niti u pogledu izvornika niti prijepisa i prijevoda spisa dijecezanskoga postupka za proglašenje blaženim Sluge Božjega Josipa Stadlera, ali je svakako naglasio, u skladu sa službom promicatelja pravde, kako s ove sjednice nitko ne smije odnijeti dojam kao da je Sluga Božji Josip Stadler već blaženi, odnosno da bi kauza ovim bila završena. Naravno, biskupijski je proces prvi korak prema beatifikaciji i kanonizaciji Sluge

Božjega, nakon toga slijedi onaj drugi korak na Kongregaciji za kauze svetaca u Rimu, a to znači da nakon ovoga procesa slijedi istinito i pravo proučavanje života i krjeposti Sluge Božjega, kao i ispunjavanja drugih uvjeta koji su potrebni za kauzu.

Tako su spisi zapečaćeni i predani nositelju koji je, prethodno položivši zakletvu, izvršio dobiveni zadatak i odnio pakete u Rim. Radi se o izabranim dokumentima i spisima procesa koji broje ukupno 43.679 stranica i koji su, u dva primjerka u sedam sanduka u kombiju i o trošku Stadlerovih sestara Sarajevske provincije a u sigurnim rukama provincijalne glavarice s. Marine Piljić, odvezeni u Rim. Od velike nam je pomoći oko sređivanja potrebne dokumentacije da cijela pošiljka zapečaćena i neoštećena stigne na adresu Kongregacije za kauze svetaca u Rimu bio apostolski nuncij u BiH nadbiskup mons. Alessandro D'Errico, koji je podmirio carinske troškove špedicije, kao i tajnik Nuncijature mons. Walde-
mar Stanislaw Sommertag sa s. Katom.

U samome daljnjem postupku doći će do nekih izmjena. Kako postulator u rimskoj fazi kauze, po odredbama Normi, treba s adresom boraviti u Rimu, tako se i Postulatura s adresom seli u Rim. No, u Sarajevu ostaje Stadlerov ured, a to znači da će u tome uredu biti sjedište Vicepostulature, pa će i ovaj glasnik „Stadler“ vjerojatno već u sljedećem broju biti glasnik Vicepostulature.

Neka živi Stadlerovo djelo i neka je slavljen Bog u svojim svecima!

Pavo Jurišić

STADLEROVI DANI TIJEKOM 2007./2008.

Dok je u tijeku kauza Sluge Božjega nadbiskupa Josipa Stadlera, vjernici se Vrhbosanske nadbiskupije, kao i oni iz drugih krajevnih crkava, okupljaju u sarajevskoj katedrali, na mjestu gdje se nalaze zemni ostatci ovoga velikana duha i uma. Oni mole od Boga milosti, ali mole i za uspješnost kauze, kao i za Božji blagoslov svima koji se zanimaju za njegov život i njegovo djelo.

U prošleme smo broju predstavili svojim čitateljima obilježavanje Stadlerovih dana do ožujka 2007. godine, a u ovome ćemo se broju osvrnuti na događanja u katedrali do zaključka ovoga broja glasnika „Stadler“.

Na Stadlerov dan u travnju 2007. godine misno je slavlje u sarajevskoj katedrali predvodio preč. Ante Meštrović, kanonik Vrhbosanske nadbiskupije. Tema njegove propovijedi bila je Stadlerovo tumačenje ukazanja uskrslog Krista. Budući

da se Stadlerov dan poklopio s nedjeljom Uskrsnuća Gospodinova, preč. Meštrović je vjernicima progovorio o tome kako je Stadler tumačio ukazanje uskrsloga Krista. Najprije je istaknuo Stadlerovu karakteristiku bliskosti puku. Rekao je da je nadbiskup Stadler tumačio ukazanja uskrsloga Krista na način kako bi puk što bolje mogao razumjeti. Znao je Stadler da će Božji puk prihvatiti i živjeti ono što razumije, stoga se potrudio da ono što piše i propovijeda bude blisko narodu. Drugu misao koju je preč. Meštrović istaknuo u propovijedi bila je Stadlerovo tumačenje činjenice koju donose evanđelisti, a ta je da se Isus najprije ukazuje ženama. Stadler ovdje ističe kako su žene bile spremnije vjerovati, a Isus je time želio pripremiti apostole na ovo otajstvo. Bilo je ugodno slušati tumačenje Isusova uskrsnuća Stadlerovim riječima, a nazočni su vjernici bili zadivljeni ljepotom Sta-

dleroва bliskoga i uvjerljivoga govora o Kristovu ukazanju ženama i apostolima.

U svibnju 2007. godine misno slavlje za Stadlerov dan predvodio je mons. dr. Marko Josipović, kanonik i rektor katedrale. Tema je njegove propovijedi bila Zašto je Stadler preveo i komentirao Novi zavjet?

Za mjesec lipanj 2007. godine tema propovijedi bila je Stadlerov prijevod i komentar Markova evanđelja. Misno slavlje i propovijed imao je vlč. dr. Darko Tomašević, vicerektor Vrhbosanskoga bogoslovnog sjemeništa u Sarajevu. Evandeoski odlomak predviđen za ovaj dan čitan je iz Stadlerova prijevoda. Dr. Tomašević je u propovijedi izrazio svoje divljenje Sluzi Božjemu nadbiskupu Stadleru koji je, na neki način, došao u Sarajevo „na ledinu“. Mnogi od nas olako prelaze preko činjenice da je nadbiskup Stadler gradio katedralu, Bogosloviju, zgradu kaptola, ubožnice i uz to se uspio baviti i znanošću, pa evo i prevoditi Sveto pismo. Tu se može uočiti Stadlerova ljubav za duše jer je svojim prijevodima želio vjernicima ponuditi „srčiku“ Svetoga pisma, evanđelja. Naglasio je da Stadler nije zastao samo na prijevodu evanđelja i Djela apostolskih, nego je uz prijevod dao i svoj komentar. I tu se zapaža kako se Sluga Božji brinuo za vremeniti i vječni život povjerenoga mu puka.

Na Stadlerov dan mjeseca srpnja 2007. godine misno slavlje i propovijed imao je postulator kauze Sluge Božjega nadbiskupa Stadlera dr. Pavo Jurišić. Tema je njegove propovijedi bila Stadlerov prijevod i komentar Lukina evanđelja. Postulator je najprije naglasio da je djelo toliko opširno i bogato da bismo iz njega mogli „crpsti“ cijeli semestar. Stoga se u svojoj propovijedi usmjerio na Stadlerov komentar evanđelja dotičnoga dana, o sedamdeset dvojici učenika. Rečeno je da u ovome odlomku Stadler tumači hijerarhijsko ustrojstvo Crkve gdje dvanaestorica apostola predstavljaju biskupe, a sedamdeset dvojica učenika svećenike. Istaknuo je da učenici podnose Isusu izvješće o čudesnim djelima koja su se zbivala, a Isus ih poučava da On to čini preko njih. Njihova snaga dolazi od Boga. Nadalje je naglašeno da učenici ne bi smjeli ostati samo kod onoga izvanjskoga jer za Isusove učenike nije najvažnije njihovo djelovanje, nego to što ih je Bog zavolio i odabrao, što

su im imena zapisana na nebesima. Nakon dirljive propovijedi nastavljeno je misno slavlje i molitva na Stadlerovom grobu.

Misno je slavlje na Stadlerov dan u kolovozu predvodio preč. Ante Meštrović, kanonik Vrhbosanske nadbiskupije. Tema je njegove propovijedi bila Stadlerov prijevod i komentar Matejeva evanđelja. Prečasni je Meštrović ovdje naglasio da sam Stadler u svome predgovoru Matejeva evanđelja donosi razlog prevođenja i tumačenja Evanđelja po Mateju. Naime, Stadler je zapazio da mnogi svećenici propovijedaju svjetski nauk i vlastitu mudrost, a ne Riječ Božju. Da bi tomu svećenstvu i vjernomu puku priskočio u pomoć, on prevodi i komentira evanđelja. Prethodno je nastojao pronaći nekoga tko bi bio spreman prihvatiti se toga posla, ali kako nije uspio pronaći nikoga tko

bi to prihvatio, on se sam bacio na ovaj zahtjevan i po mnogo čemu delikatan posao. Stadleru je bilo važno da Sveto pismo dođe u ruke vjernicima. Stadler je bio svjestan da je Biblija knjiga živa i da je ona najbolji odgojitelj, stoga se on kao pravi sin Crkve i kao pastir povjerenoga mu stada potrudio omogućiti Božjemu puku da čita Sveto pismo na svome jeziku.

U mjesecu nas je rujnu oko Stadlerova groba i lika okupio dr. fra Anto Popović. Tema njegove propovijedi bila je Stadlerova mariologija u rodoslovljima Mt, Lk i Dj 1,13-14. Fra Anto je istaknuo da je Stadler odmah po preuzimanju službe ukazao na središnju važnost Riječi Božje. Da bi svećenicima olakšao poznavanje Riječi Božje, Stadler je preveo evanđelja. Fra Anto je naglasio da se,

dok čitamo Stadlerove komentare, uviđa kako je on imao oba krila, tj. vjeru i razum. Po tome je Stadler svima nama primjer i učitelj jer je i u naše vrijeme potrebno povezati vjeru i razum. Stadler je proniknuo poruku rodoslovlja. Uočio je kako uz muške likove stoji pet žena, tj. četiri starozavjetne i Blažena Djevica Marija. Naglašen je Stadlerov pogled na značenje žene u rodoslovlju, te njegovo tumačenje Bezgrješnog Začeca dvjema slikama. Prva slika koju donosi Stadler jeste ova: kao što se u umu začne misao a ne povrijedi naš um, isto je tako i Bezgrješno Začecje. Druga slika je: kao što sunce prolazi kroz staklo a ne povrijedi staklo, isto je tako i Bezgrješno Začecje. Fra Anto je govorio i o Stadlerovu općem stavu prema Svetom pismu i istaknuo mnoge pojedinosti koje bi bilo poželjno nasljedovati.

Tema propovijedi mjeseca listopada bila je Stadlerov komentar najveće zapovijedi prema sinopticima, a misno je slavlje toga dana predvodio mons. dr. Mato Zovkić, generalni vikar Vrhbosanske nadbiskupije. Na početku misnoga slavlja mons. Zovkić je naglasio da ćemo evanđelje današnjega dana (Milosrdni Samaritanac) čitati iz Stadlerova prijevoda i razmatrati ga onako kako ga je nadbiskup Stadler razmatrao i zapisao u svome komentaru. U koncelecijaciji su bili postulater kauze vlč. dr. Pavo Jurišić i katedralni župnik vlč. Pavo Šekerija. Mons. Zovkić je u svojoj propovijedi istaknuo da Stadler povezuje ovu parabolu s Martom i Marijom. Naglasak je stavljen na to kako najprije treba sjediti do nogu Gospodinovih i slušati Riječ Božju, a nakon toga ili iz toga slušanja proizlazi akcija. Kršćanski caritas mora biti

inspiriran vjerom u Boga. Istaknuta je Stadlerova misao da je ljubav akcija, a ne neko pobožno čuvstvo. Stadler naglašava da iz vjere u Boga jedinoga proizlazi štovanje i ljubav prema Njemu. Mons. Zovkić je pri kraju propovijedi rekao da s nadbiskupom Stadlerom želimo danas uočiti što nam je činiti, a to je - ljubiti Boga i ljubiti bližnjega.

Za Stadlerov je dan u studenome mnoštvu okupljenih vjernika propovijedao vlč. dr. Šimo Maršić, profesor Vrhbosanske katoličke teologije i voditelj Ureda za mlade BK BiH. U koncelecijaciji su bili postulater kauze vlč. dr. Pavo Jurišić, vlč. dr. Niko Ikić, vlč. dr. Darko Tomašević, vlč. mr. Josip Lebo i katedralni župnik vlč. Pavo Šekerija. Tema je propovijedi bila Pastoralni aspekti Stadlerova komentara Ivanova evanđelja. Evanđelje o ženi uhvaćenoj u preljubu čitano je iz Stadlerova prijevoda Evanđelja po Ivanu, a misli za propovijed uzete su iz njegova komentara Evanđelja. Naglašene su mnoge pojedinosti ovoga teksta koje u svome komentaru ističe i tumači nadbiskup Stadler. Istaknuto je da je Stadlerov komentar i danas aktualan i da nam može biti poticaj u našem vjerničkom životu.

Misno slavlje i propovijed za Stadlerov dana u prosincu, tj. na dan blažene smrti Sluge Božjega Josipa Stadlera već tradicionalno ima kardinal Vinko Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski. U koncelecijaciji je bio apostolski nuncij u BiH mons. Alessandro D'Errico i mnoštvo svećenika. Tema je kardinalove propovijedi bila Stadlerov komentar evanđelja za svetkovinu Bezgrješnog začeca BDM. Kardinal je najprije naglasio ljepotu i važnost ovoga dana, kao i svakog osmog u mjesecu, jer je u spomen Stadlerove smrti svaki osmi u mjesecu za nas Stadlerov dan. „U ovoj katedrali, gdje se nalaze njegovi zemni ostatci, želimo kroz misno slavlje, kroz razne teme, produbljivati i upoznavati bogatstvo duha koje smo baštinili od tog Božjeg velikana koji nas je zadužio.“ Kardinal je dalje naglasio potrebu vrjednovanja baštine koju smo primili, jer narod koji ne zna vrjednovati baštinu iz koje živi neminovno umire. Stoga je naglasio da ćemo i u idućoj 2008. godini moliti, razmišljati, slušati propovijedi i hodočastiti na grob ovog velikana duha. Potom je kardinal progovorio o Bezgrješnom Začecu onako kako je to zapisao nadbiskup Stadler koji reče da čovječanstvo nije

bilo vrijedno direktno iz Očevih ruku primiti Sina, zato je Bog pripremio jednu ženu da bi po Mariji došao k nama, te da bi smo mi po Mariji mogli doći k Bogu.

Kao što je u svojoj propovijedi mjeseca prosinca naglasio kardinal Puljić, a u svome pismu od 7. prosinca 2007. godine broj 1478/2008 potvrdio, i u ovoj 2008. godini nastavljaju se Stadlerovi dani. Želi se time dati mogućnost vjernicima Vrhbosanske nadbiskupije da upoznaju život i djelo ovoga velikana duha koji je na počecima ove mjesne Crkve i od čijih plodova još uvijek živi katoličko pučanstvo ovih krajeva. Da bi vjernici svih župa ove mjesne Crkve mogli sudjelovati u misnom slavlju Stadlerova dana, predloženo je i usvojeno da misno slavlje svakog 8. u mjesecu bude u 10.30, kako bi svaki dekanat Nadbiskupije vrhbosanske mogao organizirati hodočašće u sarajevsku katedralu i pohoditi grob prvog vrhbosanskog nadbiskupa, toliko zaslužna za ovu mjesnu Crkvu.

U mjesecu siječnju 2008. godine na Stadlerov su grob hodočastili vjernici Žepačkog dekanata predvođeni dekanom preč. Antom Ćosićem, te ostalim svećenicima i sestrama Služavkama Malog Isusa. Misno je slavlje predvodio preč. dr. Pero Pranjić, prepošt Kaptola vrhbosanskoga. Tema je propovijedi bila Pavlovo obraćenje. Preč. Pranjić je podsjetio kako je razlog današnjega hodočašća moliti na grobu prvog vrhbosanskog nadbiskupa Sluge Božjega Josipa Stadlera. „Zbog njegova uzorna, revna i svetačkog života pokrenut je postupak za njegovo proglašenje blaženim.“ Naglasio je da nas vjernike njegov život i privlači i potiče i nadahnjuje, te da od njega možemo puno toga naučiti. Rekao je da su nama dragi svi sveci, ali smo sigurni da će nas najviše razumjeti oni koji su naše krvi, koji su govorili našim jezikom, hodali po ovoj istoj zemlji i nosili iste životne brige i terete koje i mi nosimo. U nastavku je svoje propovijedi preč. Pranjić govorio o Stadlerovu komentaru obraćenja sv. Pavla. Istaknuo je kako u Pavlovu obraćenju Stadler prepoznaje prisutnost prsta Božjega i ostvarenja Božjih planova. Potom je Stadlerovim tečnim rječnikom govorio o Pavlovoj bitki s Bogom i Pavlovu sljepilu koje mu je bilo znak nutarnjeg sljepila u kojem je dotad bio. Na koncu svoje propovijedi preč. Pranjić je u ime svih izrazio radost da smo imali ovakvog nadbiskupa.

Nadodao je da se možemo ugledati i u Pavla i u nadbiskupa Stadlera, te istaknuo da nam je pomoć i zagovor njih obojice potrebna.

Dva autobusa vjernika Kreševskoga dekanata hodočastili su na Stadlerov grob u mjesecu veljači 2008. godine. Predvodio ih je kreševski gvardijan fra Ivan Pervan, dekan Kreševskog dekanata preč. Marko Perić i fra Mato Popović, župnik u Brestovskom. U pratnji vjernika Kreševskog dekanata bile su i sestre Služavke Maloga Isusa koje djeluju u župi Gromiljak. Tema propovijedi ovoga mjeseca bila je Pavlovo prvo misijsko putovanje, a misno slavlje i propovijed imao je preč. Ante Meštrović, kanonik Vrhbosanske nadbiskupije. U svojoj je propovijedi preč. Meštrović istaknuo značenje sv. Pavla i Stadlerovo viđenje Pavlovog prvog misijskog putovanja.

U mjesecu ožujku 2008. godine sarajevska katedrala bila je prepuna vjernika. Tog su mjeseca na Stadlerov grob hodočastili vjernici Sutješkoga dekanata predvođeni dekanom vlč. Viktorom Šošićem i ostalim župnicima Sutješkog dekanata. Bilo je predivno vidjeti kako četiri autobusa vjernika hodočaste na grob svoga prvog nadbiskupa. Toga se dana u Vrhbosanskoj nadbiskupiji održavao Susret župnih pastoralnih vijeća, pa su i oni zajedno sa svojim župnicima sudjelovali u misnome slavlju Stadlerova dana koje je predvodio kardinal Vinko Puljić, nadbiskup i metropolit vrhbosanski. Propovijed na temu Pavlov nastup u Antiohiji pizidijskoj održao je preč. Ante Meštrović, kanonik Vrhbosanske nadbiskupije. Preč. Meštrović najprije je istaknuo Stadlerovu ljubav za siromahe, a zatim je govorio o njegovu duhovnom liku kao „uzoru

u duhovnom životu“. Također je naglasio kolika je važnost da upoznemo lik nadbiskupa Stadlera i njegove vrline kojima se isticao, a u tome uvelike pridonosi i održavanje ovih Stadlerovih dana. Jedna od Stadlerovih vrlina koju je preč. Meštrović posebno istaknuo jest ljubav prema Svetom pismu koja se između ostalog pokazuje i u njegovu prijevodu i tumačenju evanđelja i Djela apostolskih. Potom se preč. Meštrović osvrnuo na Pavlov govor u Antiohiji pizidijskoj kako ga u svom komentaru tumači nadbiskup Stadler koji u tom govoru prepoznaje najprije spomen na Božja dobročinstva. Pavao dokazuje da je Isus obećani Mesija i ističe da u njega treba vjerovati. Predivno je bilo slušati sve pojedinosti koje u svom komentaru zapaža i tumači nadbiskup Stadler.

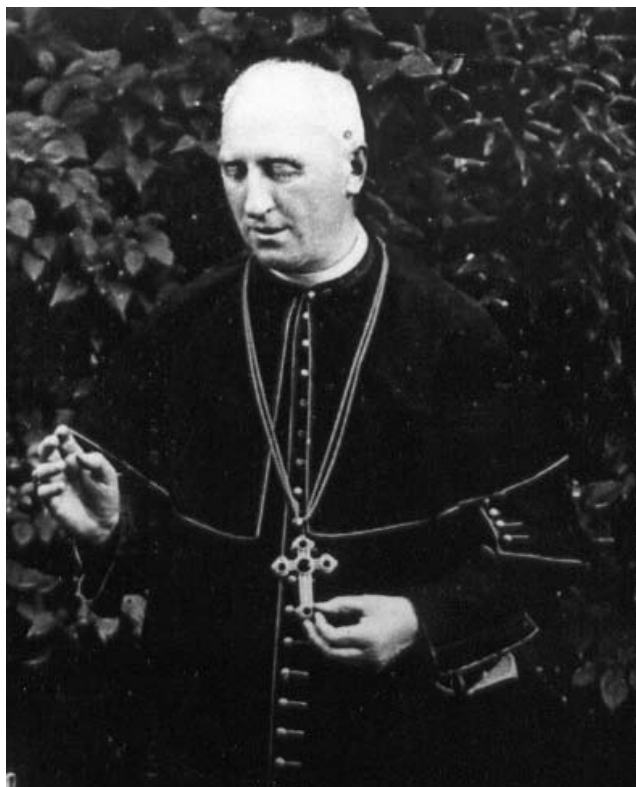
Tijekom Stadlerovih dana, na kraju misnoga slavlja, svećenici i vjernici pođu se pomoliti na grobu Sluge Božjega nadbiskupa Stadlera.

Pri kraju ovog izvješća o obilježavanju Stadlerovih dana zapažamo da uz naše divljenje ovom velikanu duha ostaje, također, i zadaća slijediti ono što je on živio i naučavao. U tome će nam uvelike pomoći Stadlerovi dani koji se i dalje nastavljaju, tako da je svakoga 8. u mjesecu u sarajevskoj prvostolnici svečano misno slavlje i propovijed o životu i naučavanju Sluge Božjega nadbiskupa Stadlera. Svi koji se žele pridružiti molitvi vjernika Vrhbosanske nadbiskupije koja se okuplja oko Stadlerova groba, mogu se pridružiti našoj molitvi i osluškivanju Božje poruke po životu i naučavanju nadbiskupa Stadlera.

s. Ljilja Marinčić

ROĐENDAN SLUGE BOŽJEGA JOSIPA STADLERA

Sestre Stadlerove družbe, Služavke Maloga Isusa i Prijatelji Maloga Isusa iz Sarajeva, Gromiljaka i Kiseljaka u pratnji sestara s. Lucije Blažević, s. Kristine Adžamić i s. Vere Bilješko 24. siječnja 2008. godine svečano su obilježili 165. obljetnicu rođenja Sluge Božjega Josipa Stadlera. Glavna je svečanost bila u sarajevskoj katedrali Presv. Srca Isusova koju je sagradio nadbiskup Stadler. Toga je dana katedrala bila ukrašena mladima, njihovim osmijehom na licu i molitvom na usnama. Sarajevski vjernici, koji svaki dan dolaze u katedralu na misu, nisu krili radost i osmijeh na licu promatrajući okupljenu mladost na Stadlerovu grobu koji su ovdje došli s jasnim ciljem, da slave Boga koji je divan u svetima svojim. To je hrvatska katolička mladost koja moli i časti Slugu Božjega Josipa Stadlera. Misno je slavlje predvodio katedralni župnik don Pavo Šekerija koji je istaknuo da nije težak put slijediti uzor ovoga Božjega Sluge, treba samo biti pobožan i imati osjećaj za malog čovjeka, blišnjega u nevolji. Zahvalni smo Gospodinu

što nam ga je podario jer njegova ljubav i danas živi preko svjedočanstva sestara Služavki Malog Isusa. Misno su slavlje svojim pjevanjem uljepšali djeca i mladi iz Stadlerova dječjeg doma „Egipat“. Mladi iz Gromiljaka čitali su misna čitanja, a molitvu vjernika mladi iz Stadlerova dječjeg doma. Na koncu misnoga slavlja svi su se zajedno okupili na grobu Sluge Božjega i zamolili ga da po njegovu uzoru svoje srce usklađuju prema Srcu Isusovu, te da im vjera i pouzdanje iz dana u dan rastu. Također su molili da nastave njegovo djelo ljubavi i služenja.

Također je 30. siječnja 2008., povodom obilježavanja 165. obljetnice rođenja Sluge Božjega Josipa Stadlera, u Vrhbosanskoj bogosloviji a u organizaciji Udruge mladih „Emaus“ na čelu s povjerenikom za mlade u Vrhbosanskoj nadbiskupiji don Šimom Maršićem izveden prigodan program u kojemu su sudjelovali mladi i djeca iz Stadlerova dječjeg doma „Egipat“ pod vodstvom s. Marinele Zeko. Program je vodila s. Dijana Pajić. Djeca i mladi iz Stadlerova doma otvorili su ovu svečanost pjesmom „Naš Brođanin“, a zatim je upriličen scenski nastup igrokaza „Zlatni dječak.“ Glumci su doista bili uvjerljivi i svojim su nastupom okupljenim mladima približili prve godine Sluge Božjega. Stadler je već od ranoga djetinjstva sam okusio patnju koja ga je izgradila, a koja je na njemu ostavila dubok dojam da je cijeli svoj život posvetio brizi za siromašne. Djeca su iz Stadlerova doma otpjevali pjesmu „Imaj srce“.

U programu su nastupili i Prijatelji Maloga Isusa iz Gromiljaka pod vodstvom s. Lucije Blažević koji su, otpjevavši pjesmu „Prijatelji Malog Isusa“, obogatili ovo slavlje. Dvorana je bila ispunjena mladima iz Sarajeva, Viteza i Gromiljaka.

Što napisati na kraju ovoga priloga? Ništa drugo nego pozvati sve da molimo milost od Boga da poput Sluge Božjega nadbiskupa Josipa Stadlera nastojimo živjeti sveto i krjeposno.

Ruža Nedić, Stadlerov dječji dom „Egipat“

PROSLAVA BEZGRJEŠNOG ZAČEĆA

Blagdan Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije svečano je proslavljen u sarajevskoj prvostolnici, kao i u Družbi sestara Služavki Maloga Isusa, jer se toga dana obilježava i obljetnica blažene smrti Sluge Božjega Josipa Stadlera koji je 8. prosinca 1918. prešao u kuću svoga Oca nebeskog.

Sarajevska provincija „Bezgrješnog začeca BDM“ sestara Služavki Maloga Isusa slavi toga dana svoj dan jer stoji pod zaštitom Bezgrješne. Svečano euharistijsko slavlje u sarajevskoj katedrali predvodio je vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić uz sudjelovanje apostolskog nuncija u Bosni i Hercegovini mons. Alessandra D’Errica, te uz koncelebraciju dvadesetak svećenika. Toga je dana katedrala bila ispunjena, a među vjernicima u pobožnom sudjelovanju na misnom slavlju okupio se i veliki broj sestara Služavki Malog Isusa na čelu sa svojom generalnom glavaricom, s. Maria-Anom Kustura i provincijalkom s. Marinom Piljić. Također su toga dana hodočastili na Stadlerov grob i vjernici iz Derventskog dekanata.

Kardinal je na misnom slavlju istaknuo veličinu poslanja Sluge Božjega nadbiskupa Josipa Stadlera. Poseban je naglasak stavio na Stadlerovu pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji. Bog, da bi došao među ljude, utjelovio se u Mariji. Sluga nam je Božji Josip Stadler ukazao na način i primjerom pokazao kako trebamo nasljedovati Mariju. Naš je put k Bogu po Mariji. Bog nas je preko Marije za-

milovao u svome ljubljennomu Sinu Isusu. Marija je i naša nebeska Majka.

Na kraju misnoga slavlja nadbiskup i koncelebranti s pukom su se uputili na grob Sluge Božjega i pomolili se. Divan je osjećaj da ćemo Božjom milošću uskoro imati svoga blaženika, onoga koji je živio među nama, hodao našim ulicama i govorio našim jezikom.

Kao i svake godine, na ovaj dan Stadlerove smrti, i ove je godine u Stadlerovom dječjem domu „Egipat“ uslijedio prigodni program koji su pripremili djeca i mladi iz doma uz vodstvo s. Marinele Zeko. Program smo započeli pjesmom „Prijatelju siromaha“ koju su izveli naši najmlađi. Zatim se nazočnima obratila provincijalna glavarica Sarajevske provincije sestara Služavki Maloga Isusa s. Marina Piljić koja nije krila radost što su uzoriti kardinal Vinko Puljić, te apostolski nuncij u BiH mons. Alessandro D’Errico, njegov tajnik Stanislaw Waldemar Sommertag, zatim rektor Bogoslovije preč. Niko Ikić i drugi svećenici s nama. S. Marina je s radošću pozdravila i časnu majku s. Mariju-Anu Kustura i s. Irenu Olujević koje su za ovu prigodu došle iz Zagreba. Bile su i druge sestre iz zajednica gdje djeluju sestre Služavke Malog Isusa. Uslijedila je još jedna glazbena točka koju su otpjevali djeca i mladi oduševljeno i s radošću. Vrhunac programa bio je igrokaz „Zlatni dječak“, gdje su djeca bila uživiljena u svoje uloge i nije bilo teško pogoditi o kome se to radi, kada je u središtu igrokaza lik maloga dječaka Joze koji se u svemu isticao u pobožnosti, učenju, marljivosti. Kao i uvijek, ovakvi nam prizori živo pred očie Oca Utemeljitelja koji je djetinjim srcem štovao Blaženu Djevicu i imao vjeru i pouzdanje u Božju providnost u svim poteškoćama. Poruka je bila jaka, što se moglo i osjetiti. Na sve je ostavila dubok dojam. Neki su i suze pustili.

Zahvalni smo Bogu što možemo gledati, pjevati, rasti, napredovati... Zahvalni smo što imamo drage sestre koje nas uče i pomažu da budemo sretni. Bez njih ne bismo mogli učiniti ništa od ovoga, a ako Bog da to ćemo i u budućnosti činiti.

Katarina Bojić, Stadlerov dječji dom „Egipat“

STADLEROVIM STAZAMA U SARAJEVO

Kao i ranijih godina, tako smo i u ovoj 2007. godini, mi Prijatelji Malog Isusa iz Zagreba u vremenu od 5. do 7. listopada išli Stadlerovim stazama, a vodila nas je s. Imakulata Lukač.

U petak navečer krenuli smo u 22 sata ispred zagrebačke katedrale, a prvo nam je odredište bila sarajevska katedrala i grob Sluge Božjega Josipa Stadlera. U Sarajevu nas je dočekaao velečasni dr. Pavo Jurišić, postulator kauze Sluge Božjega Josipa Stadlera koji nam je i predslavio misno slavlje. U propovijedi se osvrnuo na djelo prvog sarajevskog nadbiskupa dr. Josipa Stadlera koji je odmah po svome dolasku u Sarajevo svesrdno pomagao sirotinju, te duhovno i materijalno izgrađivao povjereni mu narod gradeći domove, škole i crkve u Sarajevu, Travniku, Vitezu... Nakon svete mise zajednički smo molili na grobu Sluge Božjega Josipa Stadlera predvođeni velečasnim Jurišićem, a po završetku molitvenoga dijela u katedrali, krenuli smo u obilazak djela Stadlerovih ruku: sarajevsku Bogosloviju i Nadbiskupski dvor, te smo se zajednički pomolili u kapelici Srca Isusova u kojoj je Sluga Božji svakodnevno crpio snagu za svoju službu i svoja djela ljubavi. Nakon susreta sa sestrama i uredništvom Katoličkoga tjednika u Nadbiskupiji, uputili smo se u Stadlerov dječji dom Egipat u kojem su sestre Služavke Malog Isusa obnovile svoju prvotnu karizmu ljubavlju i služenjem usrećivati najpotrebnije.

U popodnevnom smo satima krenuli prema Gromiljaku gdje sestre imaju kuću za duhovne susrete različitih skupina, tako da se ovdje organiziraju jednodnevni ili trodnevni susreti u obliku duhovnih vježbi, seminara ili jednostavno osobnih molitava u vlastitom duhovnom rastu. Sestre su nas nakon susreta u prelijepoj samostanskoj kapelici odvele i u župnu crkvu u kojoj, također, aktivno sudjeluju i surađuju.

Oko 20 sati smo se uputili u Busovaču gdje smo u hotelu prenoćili, a sutradan smo se uputili prema Travniku. Ovdje nam je na svetoj misi ravnatelj travničkog Katoličkog školskog centra vlč. mr. Luka Tunjić s velikom ljubavlju govorio o Stadlerovim

djelima, za koje reče da su ona i nama danas imperativ. Nakon mise proveo nas je kroz sjemenište i odveo na grob travničkog sjemeništara i učenika travničke gimnazije, Sluge Božjega Petra Barbarića.

Poslije Travnika pohodili smo samostan sestara Služavki Malog Isusa u Vitezu gdje su sestre ponovno zaživjele svoju karizmu počevši od brige i njege za svoje starije i nemoćne sestre do služenja i onima najpotrebnijima u kojima prepoznaju Malog Isusa a kome s ljubavlju vjerno i radosno služe.

Na putu prema Zagrebu svratili smo i u Maglaj, gdje se nalazi svetište sv. Leopolda Bogdana Mandića. Tu smo opet u ugodnom razgovoru sa sestrama prošli kroz svetište i zajedno molili, te smo bili dionici velike devetnice.

Na povratku za Zagreb imali smo sreću prispeti i na euharistijsko slavlje u Slavonskom Brodu, u crkvi u kojoj je kršten Sluga Božji Josip Stadler. Ovdje se svakog osmog u mjesecu okuplja na tisuće ljudi iz Broda i okolice da slave našu nebesku Majku, Gospu od Brze Pomoći. Obišli smo i mjesto Stadlerova rođenja i trg s lijepim spomenikom domaćem sinu znakovito okruženim djecom. Sretno smo se vratili u svoj Zagreb, svojim kućama, ispunjeni radošću i Duhom Svetim s jednim zaključkom: ljudi ne mogu natjerati da ih vole i slijede njihov hod, samo mogu dopustiti da ih se voli i preko njih zavole i slijede najsavršeniju ljubav Isusa.

Milan Pinjuh PMI

PUTOVANJE STADLEROVOM BOSNOM

Pismo iz Vrgorca

Crkveni zbor župe Navještenja Blažene Djevice Marije iz Vrgorca posjetio je 4. listopada 2007. godine svetište sv. Leopolda Bogdana Mandića u Maglaju. Uz crkvu je i samostan sestara Služavki Maloga Isusa, što je nama posebno bilo drago, jer su to iste sestre kao i naše u Vrgorcu, sestre Stadlerovke. Domaćin don Jakov Filipović sa svojom sestrom s. Marijom lijepo nas je dočekaio i ugostio.

U Maglaju smo imali svetu misu koju su za nas služili fra Petar Vrljićak i maglajski župnik don Jakov Filipović, a pjevao je zbor iz Vrgorca pod ravnanjem s. Eduarde Marić.

Radosno smo putujući i iz srca pjevajući proputovali veliki dio drage nam Bosne. Posebne doživljaje nosimo iz sarajevske katedrale od bogatstva umjetnosti koja nas je oduševila da smo ostajali bez daha. No posebno vrijedan dar jest milost molitve na grobu Sluge Božjega Josipa Stadlera, prvoga vrhbosanskoga nadbiskupa i utemeljitelja naših sestara Slu-

žavki Maloga Isusa. Naravno da su naše časne sestre s. Eduarda Marić, s. Anete Krstičević i s. Anđelka Raguž bile posebno oduševljene jer je na ovome mjestu i u ovome gradu rođeno Stadlerovo djelo, njihova Družba čiju karizmu žive i nastoje ostvariti u svom redovničkom pozivu. Uz naše časne sestre tu su bili i naš župnik fra Petar i gvardijan samostana sv. Ante na Bistriku fra Marijan Karaula. A poslovice kaže: „Kada anđeli putuju, nebo se smije“. Ne znam koliko smo svi bili anđeli, ali vjerujem da neki od nas i jesu jer nas je Bog obdario prekrasnim danom, tako da nam je i sve drugo što smo doživjeli i vidjeli izgledalo još ljepše i draže. Neka je On hvaljen u djelima svojim, a mi mu zahvaljujemo na udijeljenim milostima i svim darovima jer nam ostadoše prekrasne uspomene na taj divan i nezaboravan dan našega boravka u Bosni.

Hvala i svima onima koji su nam omogućili da se to sve ostvari, a pozdrav i onima koji će se radovati s nama.

Ž. J.

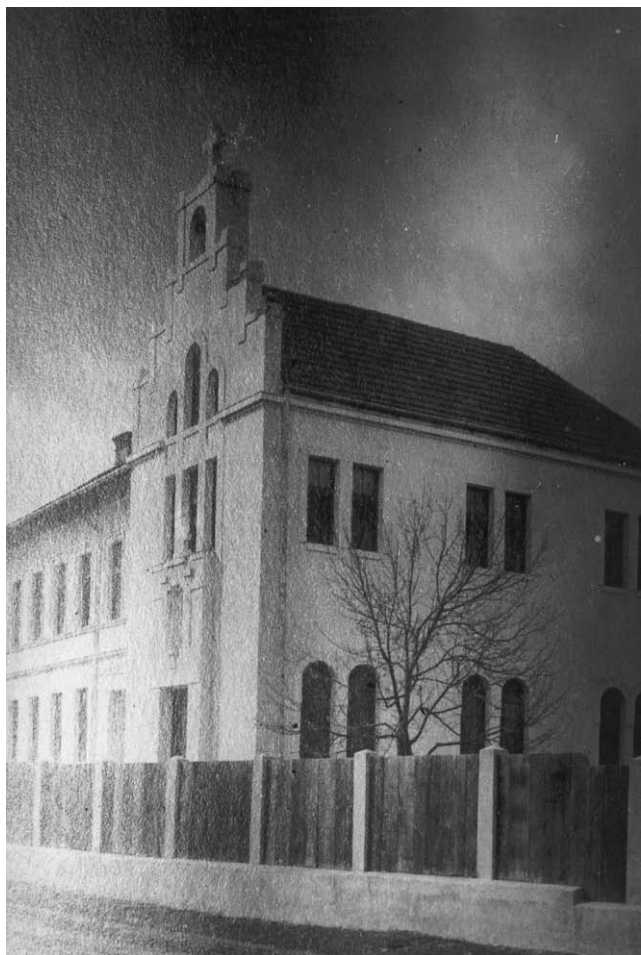
STOLJEĆE BLAGOSLOVA I ZAHVALNOSTI

Proslava stote obljetnice dolaska sestara Služavki Maloga Isusa u Vitez

Sestre Služavke Maloga Isusa iz svih krajeva gdje žive i djeluju došle su 21. travnja 2007. u Vitez da zajedno sa svojim glavaricama s. Maria-Anom Kustura, vrhovnom glavaricom i s. Marinom Piljić, provincijalnom glavaricom Sarajevske provincije, te predstavnicima sestara iz Splitske i Zagrebačke provincije, proslave 100. obljetnicu dolaska sestara Služavki Malog Isusa u Vitez i zahvale Bogu za tu milost služenja u ovom kraju. Naravno, u slavlju su sudjelovali i Prijatelji Malog Isusa iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Italije, te brojni svećenici i redovnice drugih Družbi, kao i bogoslovi, prijatelji ove zajednice, dobročinitelji i djeca iz Dječjeg doma Egipat iz Sarajeva. Ovo jubilarno

slavlje stajalo je pod geslom: Stoljeće blagoslova i zahvalnosti (1907.- 2007.).

Svečanost je započela misnim slavljem u župnoj crkvi sv. Juraja koje je predvodio nadbiskup i metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić uz koncelebraciju tridesetak svećenika. Najprije je riječ pozdrava i čestitke uputio viteški župnik fra Zoran Livančić, a zatim se nazočnima obratila vrhovna poglavarica Družbe sestara Služavki Maloga Isusa s. Maria-Ana Kustura, zahvalivši Bogu za dobrotu i providnost koja je nakon godina progonstva ponovno dovela sestre u Vitez da služe malenima i potrebnima. Zatim je mons. Waldemar Stanislaw Sommertag, tajnik Apostol-

ske nuncijature u BiH, pročitao poruku i blagoslov Svetoga Oca, pape Benedikta XVI., koju je preko svog državnog tajnika kardinala Torcisia Bertonia za ovu zgradu uputio glavarici Sarajevske provincije s. Marini Piljić:

U prigodi susreta Prijatelja Maloga Isusa koji se ove godine održava u Vitezu, papa Benedikt XVI. od srca pozdravlja sve njegove sudionike te istodobno redovničkoj zajednici sestara Služavki Maloga Isusa čestita stotu obljetnicu nazočnosti i djelovanja u ovom mjestu. Potičući sve da svoje prijateljstvo svakodnevno potvrđuju i učvršćuju molitvom i djelima ljubavi, Sveti Otac sudionicima ovoga skupa udjeljuje poseban apostolski blagoslov.

Kardinal se u svojoj propovijedi osvrnuo na vrijeme dolaska sestara u Vitez i početak njihova djelovanja što se može, kako reče, saznati iz čitanja objavljene Kronike sestara iz Viteza. Podsjetio je kako je prvi vrhbosanski nadbiskup i utemeljitelj Družbe Sluga Božji Josip Stadler potpisao ugovor o kupnji kuće i imanja Valentina Mannera u

Han Kumpaniji kod Viteza i imanja Blaža Lahovskoga da bi zatim poslao sestre da se brinu tamo za sirotinju. Sestre su obrađivale zemlju i na taj način uzdržavale sirotišta u Sarajevu. Nadbiskup je naglasio kako je obrađena zemlja blagoslov, a neobrađena pustoš, a to možemo usporediti i s čovjekovom dušom. Potrebno je u današnje vrijeme hoditi s Bogom i svjedočiti njegovu neizmjernu ljubav današnjem čovjeku koji je gladan ljubavi. Čestitao je zajednici sestara i potaknuo ih riječima da samo ljudi zahvaćeni ljubavlju mogu nesebično služiti potrebnima. Kardinal je na kraju misnoga slavlja uručio novčani prilog majci dječaka Josipa Perića za njegovo liječenje.

Nakon misnog slavlja uslijedio je objed i svečana akademija. Na početku ovoga dijela obilježavanja obljetnice, prisutne je pozdravila provincijalna glavarica s. Marina Piljić. U svome je pozdravnom govoru ukazala na početak i dugogodišnje djelovanje sestara ovdje sve do one poslijeratne godine 1948., kada su morale napustiti samostan jer ga je tadašnja država sa svom imovinom nacionalizirala i prisvojila. U ovo vrijeme, nakon Domovinskog rata, Općina Vitez 24. svibnja 2001. godine vraća sestrama dio zemljišta, čime im je bio omogućen povratak. Obnova samostana i crkvice sv. Josipa počela je 9. rujna 2002. godine. Unutar samostana sestre osnivaju Centar sv. Rafael, namijenjen za rad s djecom s posebnim potrebama. Sestre su ponovno došle u Vitez 15. kolovoza 2003. godine, a Centar sv. Rafael započeo je s radom 2005. godine.

Nakon toga nazočnima se s pozdravom obratio načelnik Općine Vitez, gospodin Vlado Alilović, čestitajući sestrama ovaj važni jubilej. Zatim je uslijedio glazbeno-scenski program pod nazivom Polje svetog Josipa koji je napisao dr. Ante Mateljan, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu. U tom je igrokazu istaknuo najvažnije trenutke života zajednice sestara u Vitezu. Na kraju su sestre zahvalile svima na odazivu i pozvale ih u obilazak Centra svetog Rafaela namijenjenog za stare i iznemogle osobe.

Poželimo sestrama Služavkama Malog Isusa da i dalje s ljubavlju i radošću služe Malome Isusu u siromašnima, bolesnima i napuštenima.

s. Marcela Žolo

SAMOBOR - 75 GODINA VJERNOG SLUŽENJA BOGU U MALOM BRATU ČOVJEKU

Kroz punih 75 godina, radosnih, teških, žu-
ljevitih, skromnih i tihih, sestre Služavke Malog
Isusa žive i djeluju u Samoboru kao jedina ženska
redovnička zajednica.

Sestre su došle u Samobor 1932. godine, za-
hvaljujući gospodinu Ivanu Levičaru, dobročinite-
lju koji je sestrama poklonio imetak i imanje. O
plemenitosti njegova srca govore riječi koje je izre-
kao: „Meni je Bog sve što imam i posjedujem dao,
ja mu želim sve to vratiti.“ Sestre su ovu značajnu
obljetnicu proslavile 21.
listopada 2007. godine.
Veliki broj sestara koje
su živjele i djelovale u
ovoj zajednici sudjelo-
vale su u obilježavanju
ove važne obljetnice.

Toga su dana slu-
žene dvije svete mise:
jutarnja sveta misu u
samostanskoj kapelici
koju je predvodio fra
Zvezdan Linić, veli-
ki prijatelj samoborske
zajednice, te svečano
euharistijsko slavlje u
župnoj crkvi sv. Anasta-
zije, koje je predvodio
mons. Juraj Jezerinac,
vojni ordinarij u RH, uz
koncelebraciju sa župnikom vlč. Vladom Bogda-
nom, zatim samoborskim gvardijanom fra Čedo-
milom Vešligajem, svećenicima koji su rodом iz
Samobora, te onima koji djeluju u Samoborskom
dekanatu ili su prijatelji zajednice.

Biskup Juraj Jezerinac naglasio je u svojoj
propovijedi važnost boravka i svjedočenja sestara
u gradu i cijelom narodu, te ih je pozvao na ustraj-
nost u dobru. Župni zbor pod ravnanjem maestra
gospodina Darka Novosela uzveličao je misno
slavlje.

Nazočne su pozdravile s. Radoslava Radek,
provincijalna glavarica sestara Služavki Maloga
Isusa Zagrebačke provincije i s. Marija Kiš, kućna
predstojnica. U ime vrhovne uprave slavlju je na-
zočila s. Irena Olujević, zamjenica vrhovne glava-
rice s. Maria-Ane Kustura.

Nakon svete mise uslijedio je prigodni pro-
gram – prezentacija o boravku sestara u Samobo-
ru koju su priredile s. Viktorija Predragović i s.
Nikoleta Koščak. Kroz prezentaciju su istaknule

važnost djelovanja se-
stara na socijalnom i
humanitarnom, pro-
svjetnom i pastoralnom
polju rada u gradu Sa-
moboru. Sestre su radi-
le u zabavištu, sirotištu
i stručnoj školi koju su
same vodile. Njihov rad
na ovom polju prekinut
je u teškim godina-
ma Drugoga svjetskog
rata. Od 1972. godine u
sklopu samostana dje-
luje vrtić za djecu do tri
godine, a sestre sudjelu-
ju i u pastoralnom radu
župe. Kroz proteklo vri-
jeme zajednici sestara
priključilo se nekoliko

djevojaka i iz Samobora i njegove okolice.

Sestre su zahvalne Bogu za proteklih 75 go-
dina, za milosne trenutke u radu s potrebnima, za
providnost u teškim danima. Zahvalne su gospo-
dinu Ivanu Levičaru na otvorenosti srca jer su po
njegovoj dobroti ljudima svjedočile Božju dobrotu.
Molitvom i žrtvom pisale su sedamdeset petgodiš-
nju povijest služeći Bogu u malom bratu čovjeku.

s. Marcela Žolo

STADLER U MEDIJIMA

Sluga Božji nadbiskup Josip Stadler obilno je koristio medije svoga vremena kako bi vjerničkome puku pomagao na različitim područjima života. Stadler je sve više prisutan u današnjim javnim medijima, te njegov lik i djelo pobuđuju interes kod šire populacije, tako da se stalno povećava broj onih koji časte uspomenu na ovoga velikana Crkve i hrvatskoga naroda. Bio je to čovjek vizionar koji je svojim zalaganjem, na neki način, živio u vremenu ispred, što možemo čitati, slušati ili gledati u medijskim prikazima ovoga Sluge Božjega.

Naša ugledna i svima dobro poznata povjesničarka dr. Agneza Szabo u Glasniku sv. Josipa obrađuje temu Sluga Božji Josip Stadler i socijalna pitanja. Njezini su prilozi počeli izlaziti 2007. godine, te izlaze u nastavcima i u ovoj 2008. U svakome od četiriju Glasnikovih brojeva u godini 2007., autorica iznosi Stadlerove poglede na

problematiku socijalnih pitanja i njegova nastojanja u pogledu saniranja socijalne problematike u hrvatskim zemljama. Problematika je u svojoj biti slična današnjim socijalnim pitanjima. Prema Stadleru bit rješenja socijalnih pitanja nalazi se na kršćanskim temeljima u čijem se žarištu nalazi socijalni nauk Crkve koji je tadašnji papa Lav XIII. u svojoj enciklici i uputama razradio, a koji, kao što znamo, i danas zadržava svoju vrijednost. U istim prilogima (serijalima) prepoznajemo i aktualne teme kojima se Stadler bavio i koje je razmatrao, primjerice: pitanja pravednih plaća radnika, solidarnosti s onima koji trpe i koji nemaju niti minimalne uvjete za život. Tu su, također, i pitanja svetkovanja nedjelje i blagdana u čijem su žarištu akutna potreba kršćanskog odgoja i obrazovanja, promicanje kršćanske pravednosti i ljubavi, utjecaj javnih glasila, i tako redom.

Ista je autorica dr. Agneza Szabo, urednica emisije Velikani hrvatske povijesti na Radio Mariji, te se u svojoj emisiji više puta osvrnula na Slugu Božjega Josipa Stadlera u kontekstu tema koje obrađuje. U dvije je emisije, sredinom 2006. i sredinom 2007., opširnije govorila o Sluzi Božjemu Josipu Stadleru. Tako je u emisiji 15. lipnja 2006. godine na temu Josip Vancaš, crkveni graditelj i javni djelatnik, opširnije istaknula i veliko značenje Stadlerove potpore Vancaševu radu, osobito u pogledu gradnje katedrale Presv. Srca Isusova u Sarajevu. U središnjem je dijelu emisije posebno istaknula značenje i sadržaj Stadlerove poslanice od 15. studenoga godine 1887. koju je objavila Vrhbosna, a koju je zatim i 2001. godine objavio postulator Stadlerove kauze prof. dr. Pavo Jurišić u vrijednoj knjizi Pod zastavom Srca Isusova. U toj je knjizi

don Pavo prikazao sve Stadlerove poslanice s korisnim uvodnim napomenama, među kojima je i spomenuta poslanica od 15. studenoga 1887. godine.

Izlažući slušateljima Radio Marije opširnije značenje i sadržaj ove poslanice, dr. Szabo je kazala kako se Stadler s pouzdanjem u Božju providnost usudio pozvati svećenike i vjernike da pomognu uređenje katedrale. Premda je znao da svećenici i pučanstvo vrlo teško žive, Stadler je govorio da novac i nije ono najvažnije, ali bi njihov dar predstavljao simboličan prinos za katedralu jer su do tada većinu radova, osim prinosa iz Hrvatske, financirali stranci. Zato je Stadler želio da i narod dadne potporu uređenju katedrale. Za sakupljeni novac od svećenika kupit će se svjetiljka za svetohranište, a za novac sakupljen od vjernika kupit

će se ulje za svjetiljku – odnosno vječno svjetlo pred svetohraništem.

Autorica je uz to pročitala slušateljima Radio Marije i odabrane odlomke iz spomenute Stadlerove poslanice kojih je, kako je ocijenila, bit: „Ako se Gospodin Bog u svojoj prevelikoj dobroti i izvanrednoj providnosti pobrinuo da nam u pomoć priteče po tolikim već dosadašnjim darovateljima, nije nas zato riješio naše dužnosti da se i mi, koliko više možemo, brinemo kako da se preostale stvari potrebne za katedralu nabave. Znajući kako naše svećenstvo siromašno živi i kako naš narod teško i s velikom mukom zaslužuje koranicu kruha, nisam se usudio, kazao je Stadler, Vas predraga braćo i povjereno Vam stado pozvati, da bi što za našu katedralu doprinesli... A što bi bilo najbolje kupiti u ime svećenstva i u ime naroda u BiH sada živućega: po mom mišljenju, koji mnogi odobriše, i kojima sam ga predložio, najbolje bi bilo da se za novac sakupljen od svećenstva kupi lampa za vječno svjetlo, a novac sakupljen od naroda ukamati, te od kamata kupuje ulje za vječno svjetlo. Treba li mi dokazivati, pisao je dalje Stadler u istoj poslanici, da nas vječno svjetlo u crkvama podsjeća na prisutnost našega Gospodina u Presvetom oltarskom sakramentu, od čega Crkva nema ništa vrjednije. Tako će se simbolično, ovim darovima svećenstva i vjernoga naroda, svi zajedno združivati u jedno u Gospodinu – na njegovu veću slavu.“

Drugu jednoipolsatnu emisiju, koju je dr. Szabo održala na Radio Mariji 17. svibnja 2007., u cijelosti je posvetila Sluzi Božjemu Josipu Stadleru na temu Nadbiskup Stadler – bistrički hodočasnik. Namjeru izbora ove emisije obrazložila je činjenicom što smo se nalazili u Marijinu mjesecu svibnju, a nadbiskup je Stadler bio poznati ljubitelj i štovatelj Bl. Dj. Marije i ustrajni promicatelj njezina štovanja među vjernicima. Kao drugi razlog iste emisije, autorica je navela činjenicu što je Sluga Božji Josip Stadler ravno prije stotinu godina, dakle 1908. godine, u povodu 40. obljetnice svećeništva u znak zahvalnosti za primljene milosti, hodočastio u Mariju Bisticu zajedno sa svojim suškolarcima – svećenicima.*

Služeći se izvješćima onodobnih medija, po najprije Zagrebačkim katoličkim listom i Hrvat-

* Ove se godine prisjećamo 140. obljetnice svećeničkog ređenja 6. lipnja i Mlade mise 7. lipnja 1868.

skim dnevnikom, autorica je prikazala hodočasnički put nadbiskupa Stadlera, kao i istovremene njegove susrete s vjerničkim narodom na putu u Mariju Bisticu.

U emisiji od 21. veljače 2008. dr. Szabo govorila je na temu Duhovne vježbe u očima povjesničara. Autorica je istaknula i zauzetost Sluge Božjega Josipa Stadlera za duhovne vježbe kao izvrsnu školu duhovnoga života i stjecanja kršćanskih krjeposti. Uz primjere više hrvatskih velikana koji su visoko cijenili duhovne vježbe, među kojima se ističu i književnik Antun Gustav Matoš, kao i mladi profesor a sada već blaženik Ivan Merz, te mladi sjemeništarač Petar Barbarić, travnički đak i kandidat za čast oltara, autorica je istaknula kako su prema želji i potporama prvoga vrhbosanskoga nadbiskupa Josipa Stadlera koji je visoko cijenio duhovne vježbe i sam ih obavljao svake godine, u travničkom i sarajevskom sjemeništu obavljali duhovne vježbe i oni mladići koji se nisu spremali za svećeničko zvanje. Iz službenog nadbiskupskog glasila Vrhbosna, iz godine 1897., pročitala je slušateljima Radio Marije i ove vijesti: „U povodu godišnjih duhovnih vježba za svećenike, nadbiskup Stadler dobrim dijelom pomogao im je osigurati smještaj i hranu. Pri tome je Vrhbosna istaknula i neke prekrasne meditacije, kao što su one o svrsi čovjeka, zašto je čovjek stvoren, o trostrukom grijehu, o glavnoj strasti čovjeka – a to je oholost – koju valja uz pomoć Božju svladavati i uvijek svladavati, te osobito korisne meditacije o javnom i skrovitom životu Isusa Krista.“

Kao što znamo, u Stadlerovu životu nije nedostajalo životnih križeva i trpljenja, i poruga i nepravda, ali ih je on znao sa svojim Gospodinom dijeliti. U tome su mu pomagale i duhovne vježbe koje je obavljao svake godine, naglasila je dr. Szabo u istoj emisiji.

U emisiji Hrvatskoga radija Dogodilo se na današnji dan, urednica Seida Obarčanin Bukvić 8. prosinca 2007. god., govoreći o nadbiskupu Josipu Stadleru, istaknula je njegov lik kao onoga koji se borio za očuvanje hrvatskog jedinstva u Bosni i Hercegovini.

Na Hrvatskom katoličkom radiju u emisiji Bog mojih detalja s. M. Maria-Ana Kustura govorila je i o nadbiskupu Stadleru.

Prijatelji Maloga Isusa i štovatelji nadbiskupa

Stadlera iz Zagreba hodočastili su u Sarajevo na grob vrhbosanskoga nadbiskupa Josipa Stadlera, a o tome je IKA objavila vijest pod nazivom „Stopama nadbiskupa Stadlera od 5. do 7. listopada“.

Za 117. rođendan Družbe sestara Služavki Maloga Isusa, vlč. Ivica Reparinac u župnom Vjesniku hrvatskih rimokatoličkih župa Toronto – Mississauga – Oakville pisao je na temu Sluga Božji Josip Stadler i njegova Družba sestara Služavki Maloga Isusa. Iznosi ukratko životopis Sluge Božjega Josipa Stadlera utemeljitelja Družbe sestara Služavki Maloga Isusa i naglašava njegov apostolski žar kojim u Bosni razvija vrlo živu djelatnost na vjerskom, prosvjetnom, kulturnom i nacionalnom polju. Utemeljio je Družbu sestara Služavki Maloga Isusa sa svrhom da vodi skrb za siromašnu i napuštenu djecu, za starije osobe i

za siromahe uopće. I danas, u 117-oj godini postojanja, ova još relativno mlada redovnička zajednica, prva i jedina nastala na mučeničkom tlu Bosne i Hercegovine, nastoji sačuvati svoj prvotni identitet sadržan u samom imenu koje je družba dobila od svog utemeljitelja sa željom da služi Malom Isusu – Bogu u ljudima, posebice siromašnima, gladnima, napuštenima, ožalošćenima.“

A pred godišnjicu blažene smrti Sluge Božjega Josipa Stadlera, vlč. Reparinac donosi prilog u Vjesniku pod naslovom: Sluga Božji Josip Stadler, vrhbosanski nadbiskup i utemeljitelj Družbe sestara Služavki Maloga Isusa. Iznosi ukratko životopis Sluge Božjega, naglašava njegov apostolski žar u Bosni kojim razvija vrlo živu djelatnost na vjerskome, prosvjetnom, kulturnom i nacionalnom

polju. Utemeljio je Družbu sestara Služavki Maloga Isusa sa svrhom da vodi skrb za siromašnu i napuštenu djecu, za starije osobe i za siromahe uopće. Istaknuo je njegov dobrotvorni rad u okviru kojega je u Sarajevu osnovao sirotišta „Betlehem“ i „Egipat“ za djecu i ubožnicu za starice. Za narod je bio „otac sirotinje“. Živio je sveto i isticao se brojnim krjepostima. Bio je iskreno pobožan i revno je molio. Posebno je štovao Presveto Srce Isusovo, kojemu je posvetio i svoju nadbiskupiju. Bio je, također, veliki štovatelj Blažene Djevice Marije i svetoga Josipa. Umro je u Sarajevu u 75. godini života na svetkovinu Bezgrješnoga začeca BDM 8. prosinca 1918. Tijelo mu počiva u sarajevskoj katedrali, u grobu na kojemu je 12. travnja 1997. molio i papa Ivan Pavao II.

Donosi i članak iz Katoličkog tjednika od 9. prosinca 1928. godine u kojemu je prigodom desetgodišnjice smrti nadbiskupa Stadlera pisano: „Rijetko je kada ime jednog muža značilo u tolikoj mjeri program životu čitave jedne zemlje, kako znači ime velikog prvog nadbiskupa sarajevskog dr. Josipa Stadlera program njegovoj Vrhbosanskoj nadbiskupiji i, možemo mirno reći, čitavoj katoličkoj hrvatskoj Bosni. Na garišta i ruševine, što ih je iza sebe ostavilo više nego četiristogodišnje kruto tursko progonstvo, u zemlju bez crkve i križa, među siromašne kmetove i u pustu nepismenost, poslala je Providnost velikoga nadbiskupa da diže i stvara. Ništa nije primio u naslijeđe nego jedan dobar i čudoredan, tvrd i opor puk, što je stoput bio kršten krvavim krstom patnje i mučeništva za vjeru. I misijsko svećenstvo, naučeno na heroizam i žrtve, povezano sa svojim narodom vezama stoljetnih zajedničkih borba i jake ljubavi. Ali je zato mladi nadbiskup sa sobom donio jednu veliku dušu, jednu vjeru jaku kao kamen, jedan značaj, neslomiv, vatren, jak i jednu ljubav bez granica prema Bogu i bližnjemu...

Stadler je vjerovao. Duboko, svetački vjerovao. Trebalo ga je samo čuti gdje propovijeda ili pročitati jednu stranicu bilo koje njegove korizmene okružnice. Trebalo ga je samo promatrati gdje moli u svojoj kapeli ili gdje pjeva Te Deum. Svaka je žilica u njemu molila i vapila za Isusom koji mu je uvijek bio i na jeziku i u srcu. I sav njegov život bio je samo život molitve, krjeposti i ljubavi. Vjeru nam je Stadler ostavio u baštinu, vjeru u Boga, na

kojoj je on sve sagradio i sve izidao. Stadler je bio čovjek široka srca. Otvoren i pošten protivnik. Nikoga nije osobno mrzio. Nikad nije znao za intrige i za zakulisni rad. Znao je puno oprostiti i puno zaboraviti. I to svoje veliko katoličko srce ostavio je on svojoj Bosni u baštinu. Vjera, optimizam kršćanski, katoličko srce, borbeni ponos, plemenština duše, ljubav k hrvatskoj našoj domovini, to su Stadlerovi amaneti.“

U župnom Vjesniku hrvatskih rimokatoličkih župa Toronto – Mississauga – Oakville od 20. siječnja 2008. vlč. Ivica Reparinac piše prilog O 165. rođendanu Sluge Božjega Josipa Stadlera (1843.-2008.). Tu opisuje sažeto Stadlerov život od rođenja u Slavonskom Brodu 24. siječnja 1843. u skromnoj obrtničkoj obitelji, njegovo školovanje koje završava u Rimu kao dvostruki doktor iz teologije i filozofije, zatim djelovanje u Zagrebu kao profesor i dekan na Bogoslovnom fakultetu do 1881. kada je imenovan nadbiskupom vrhbosanskim 16. kolovoza iste godine. U Sarajevo dolazi 14. siječnja 1882. godine. O Stadlerovom plodnom, mukotrpnom i krjeposnom životu i radu donosi poduži citat iz pera Stadlerova tajnika Antuna Buljana: „Uz tvrdu i duboku vjeru nadbiskupa Stadlera stoji jednako velika i neuzdrmana krjepost pouzdanja u Boga. Bez prve ne bi bilo druge. I dok je prva stajala kao pećina, na drugu su vidljivo od početka do kraja života nastale teškoće njegovih zadaća i tolikih poduzeća pri osnivanju nadbiskupije: teškoće u zamišljanju i izvođenju pri velikom siromaštvu, obrana prava Crkve, nesuglasice i sa samom vlašću u tako osjetljivim i zamršenim bosanskim prilikama. Pa onda brige za one siromašne zavode koji su, uz organizaciju nadbiskupije, bili ponajplemenitiji plod njegova milosrdnoga srca. Tko misli da nije nadbiskupski koji put pod pritiskom briga i u borbi srca s protivnim silama i zaplakati, taj se u nadbiskupu Stadleru vara: On je plakao, a nije popustio uzdajući se u Boga do kraja. I Bog mu je dao, da mu pođe za rukom sve što je bitno, a za neuspjelo ostavio mu je uspjeh za nebo: ‘Odlazeći idahu i plakahu, sijući svoje sjeme, a dolazeći doći će s klicanjem noseći svoje snopove.’” Očevidna je bila i njegova krjepost ljubavi jer je ona izvela djela koja se vide, djela ljubavi prema Bogu i bližnjemu.

Ukratko vlč. Ivica Reparinac svoj članak završava da je život Sluge Božjega Josipa Stadlera

bio prožet molitvom i da se odlikovao svim krjepostima. Naglašava, također, da oni koji poznaju Stadlerov život i djelo smatraju ga preporoditeljem i duhovnim obnoviteljem Bosne. Ističe i njegovu graditeljsku i karitativnu djelatnost, te utemeljenje Družbe sestara Služavki Maloga Isusa u svrhu brige za siromašnu i napuštenu djecu, starije osobe i siromahe uopće.

U istom Vjesniku na temu Poziv za sve s. Anemarie Radan piše o euharistijskom klanjanju, navodeći riječi pape Benedikta XVI. koji kaže da čovječanstvo mora ponovno otkriti izvor nade u euharistiji – najveće blago koje nam je Isus ostavio. Navodi, također, svete ljude koji su znali za snagu euharistije, među kojima donosi i neke Hrvate: bl. Štepinac, bl. Ivan Merz, te Sluga Božji Josip Stadler i drugi. Svi su oni svakodnevno provodili i više sati pred Presvetim oltarskim sakramentom, odmarali dušu i skupljali snagu za životnu borbu, piše s. Anemarie.

Brankica Lukačević donosi članak u Glasu koncila pod naslovom U susret 90- godišnjici blažene smrti Sluge Božjega Josipa Stadlera.

Glas koncila u uskrsnom broju iz RTV-programa preporučuje dokumentarni film: Duhovni velikani Crkve u Hrvata: Josip Stadler – prvi nadbiskup vrhbosanski popraćeno kratkim komentarom.

Na sam Uskrs 23. ožujka u 14,15 sati Hrvatska radio-televizija u emisiji: Duhovni velikani Crkve u Hrvata prikazala je dokumentarni film o Sluzi Božjem nadbiskupu Josipu Stadleru, čiji je glavni urednik o. Tonči Trstenjak, DI., redatelj filma gospodin Ninoslav Lovčević, a producent gospodin Josip Popovac. Film je svojim bogatim sadržajem približio gledateljima bogati život i djelo duhovnog velikana Crkve u Hrvata Sluge Božjega Josipa Stadlera, prvog vrhbosanskog nadbiskupa. On je svojim zauzetim životom, radom, molitvom, nadasve ljubavlju za siromašne i potrebne, uz velike žrtve, postavio čvrste temelje vrhbosanskoj Crkvi i uvelike doprinio kvalitetnijem životu katoličkog življa, ali i ostaloga puka. Ostavio je neizbrisive tragove na tlu Bosne i Hercegovine o kojima će generacije govoriti i na njegovu se djelu i životu nadahnjivati.

U rodnome mjestu Sluge Božjega Josipa Stadlera, u Slavonskom Brodu, revni svećenik, aktivni pastoralac, organizator, prevoditelj, medijski djelat-

nik, graditelj, vlč. Pavao Madžarević je na Radiju Slavonija više puta govorio o Sluzi Božjemu, posebno o velikim obljetnicama: u božićnoj devetnici, u pripremi za blagdan Rafaelova kada se slavi rođendan družbe koju je Stadler ustanovio na tlu Bosne i Hercegovine kao jedinu družbu niklu na ovim prostorima, za godišnjicu Stadlerove smrti za blagdan Bezgrješnog začeca govorio o Stadleru ističući njegov neumorni rad koji je proizlazio iz molitve, a donosio plodove ljubavi prema Bogu i bližnjemu.

Stadlerove dane u sarajevskoj prvostolnici češće puta pratio je i Radio Vatikan kratkim izvješćem i sažetkom homilije.

U splitskom studiju Radio Marije u emisiji koju vodi dr. Danijela de Micheli Vitturi, dana 6. siječnja 2008. godine, sudjelovala je i s. Maneta Mijoč na temu Marija naša majka. U razgovoru

je s. Maneta između ostaloga istaknula: „Marija neka nam bude uzor kako biti trajno otvoren i raspoloživ poticajima Gospodina i Životvorca, prema velikim djelima koja On ne prestaje činiti za dobro Crkve i svakog čovjeka dobre volje. Marijina vjera i vjernost, njezina radost i nada, poticaj su i za naš život. Lijepo je to izrazio u jednoj molitvi Sluga Božji Josip Stadler, veliki štovatelj Marijin i utemeljitelj redovničke zajednice Družbe sestara Služavki Malog Isusa, kada je zapisao: ‘Treba da mi sva svoja djelovanja činimo po Mariji, s Marijom, u Mariji i za Mariju, da ih sve savršene obavimo po Isusu, s Isusom, u Isusu i za Isusa. Isuse i Marijo! Rastite u meni, pa se dajte i drugima oko mene’.“ (J. Stadler, Rajska vrata).

S. M. Mirjam Dedić

JOSIP STADLER - MARIJIN HODOČASNIK u povodu 150. obljetnice lurdskih ukazivanja Gospe

Među brojnim povijesnim vrelima, koja svjedoče da je prvi vrhbosanski nadbiskup Josip Stadler, danas i Sluga Božji, što znači kandidat za čast oltara, bio tijekom cijeloga života vjerni štovatelj Blažene Djevice Marije, te njezino štovanje svjedočio svojim životom i primjerima, ističu se i javna glasila. Upravo su ona, dakle javna glasila, uz prekrasne Stadlerove poslanice o Blaženoj Djevici Mariji, donosila i prikaze Stadlerovih hodočašća u Marijina svetišta, zajedno s glavnim hodočasničkim nakanama. Budući da ove godine odlukom Svetoga Oca, pape Benedikta XVI., slavimo 150. obljetnicu lurdskih ukazivanja, za ovu ćemo prigodu spomenuti samo nekoliko odabranih naslova Stadlerovih poslanica o štovanju Blažene Djevice Marije, a zatim i odabrane primjere Stadlerovih hodočašća u marijanska svetišta. Među ovim potonjima, ovdje ćemo prikazati tri Stadlerova hodočašća: ponajprije, njegovo hodočašće u Loretto kamo je hodočastio zbog pastirskih, ali i nacionalnih razloga; zatim u Lourdes kamo je hodočastio u prigodi svoga srebrnog biskupskog jubileja, te u nacionalno svetišće Mariju Bistricu kamo je, također, hodočastio u znak zahvalnosti, a u prigodi 40. obljetnice svoga svećeništva. Činimo to iz više razloga, ponajprije zbog već spomenute odluke Svetoga Oca u povodu 150. obljetnice lurdskih ukazivanja. Zatim iz razloga što se u žarištu obljetnice Gospe Lurdske pri-

sjećamo, uz 165. obljetnicu Stadlerova rođenja, i 90. obljetnice njegove blažene smrti koja je bila na sam blagdan Bezgrješnog začeća Blažene Djevice Marije, 8. prosinca 1918. godine. Kao što nam je već poznato iz lurdskih ukazivanja, sama je Gospa na upit Bernardice – kako se zove – odgovorila: Ja sam Bezgrješno Zaćeće, unatoč činjenici što Bernardica tada nije ni znala što to ime znači.

Nadbiskup Josip Stadler bio je osobiti štovatelj Gospe Lurdske, kao i njezina imena kojim se u Lurdu prozvala, Bezgrješno Zaćeće, a koje prema učenju i vjerovanju Crkve znači da je Marija, kao buduća Majka Spasiteljeva, začeta bez ljage i posljedica istočnoga grijeha, u čemu je kasnije poučena i Bernardica, i kojega je Crkva i službeno priznala nekoliko godina ranije nego što ga je čula Bernardica, naime godine 1854.

Osobiti štovatelj Marijin

Ovdje ćemo istaknuti samo nekoliko Stadlerovih pastirskih poslanica s preporukama o štovanju Majke Božje, također i u naslovu njezinoga imena očitovanog Bernardici: Ja sam Bezgrješno Zaćeće. To su ponajprije prve dvije marijanske poslanice koje je Stadler objavio ubrzo nakon što je u Sarajevu preuzeo službu vrhbosanskoga nadbiskupa, a potom još druge dvije poslanice koje je objavio u povodu proslave 50. obljetnice proglaše-

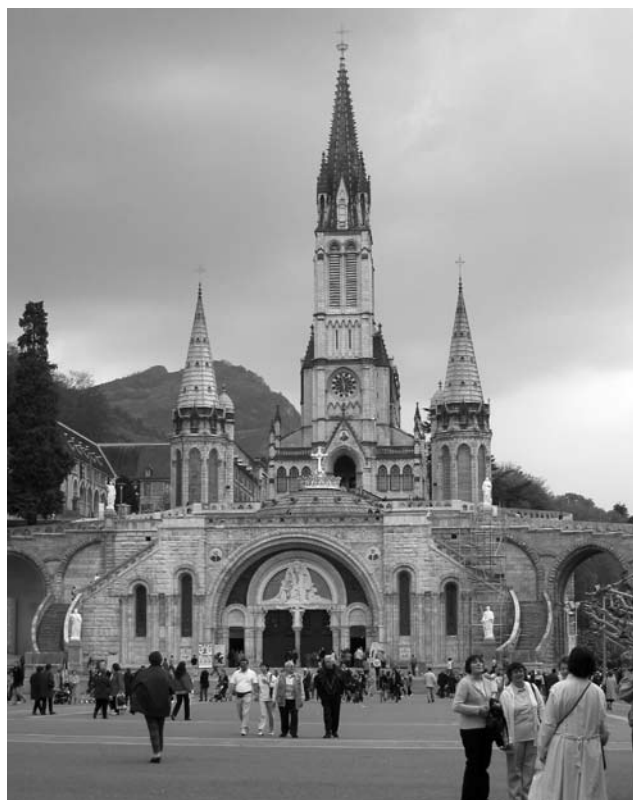
nja članka vjere, da je Marija začeta bez ljage i posljedica istočnoga grijeha. One neka nam posluže i kao uvod u dublje kršćansko razumijevanje Stadlerovih hodočašća u Marijina svetišta, tim više što je iste vježbe duhovnoga života preporučivao i svim vjernicima. Tako je prvu marijansku poslanicu koja nosi naslov *O molitvi sv. krunice* Stadler objavio već 19. rujna 1883. godine u službenom glasilu vrhbosanske nadbiskupije *Srce Isusovo*, a kojom je oslonivši se na preporuku pape Lava XIII. preporučio moljenje krunice svim vjernicima, osobito u mjesecu listopada, i to za potrebe svete Crkve. U istome glasniku nadbiskup Stadler objavio je već slijedeće godine i drugu marijansku pastirsku poslanicu pod naslovom *O Blaženoj Djevici Mariji*, 4. travnja 1884. godine. U ovoj je poslanici nadbiskup Stadler osobito preporučio pobožnost prema djetetu Isusu i njegovoj Majci, kao i dobro poznatu i prekrasnu molitvu osobne posvete Mariji koja počinje riječima: „O Gospodo moja, o Majko moja, tebi se sav prikazujem.“

Nadbiskup Josip Stadler u tijeku je svoje službe objavio u istome nadbiskupskom glasilu još brojne pastirske poslanice. To će glasilo od godine 1887. nositi naslov *Vrhbosna katoličkoj prosvjetti*, a u međuvremenu će prema Stadlerovoj želji u Sarajevu početi izlaziti svima nam dobro poznati i u narodu omiljeni *Glasnik Srca Isusova*, čije su uredništvo preuzeli isusovci koje će kasnije u suglasnosti sa Stadlerom prenijeti u Zagreb, gdje izlazi i danas pod nazivom *Glasnik Srca Isusova i Marijina*. Zauzetost nadbiskupa Stadlera za štovanje Srca Isusova u narodu, između ostalih brojnih primjera, potvrđuje i činjenica da je Vrhbosansku nadbiskupiju a tako i prvostolnu crkvu u Sarajevu posvetio Presv. Srcu Isusovu (katedrala je sagrađena i posvećena 1889. godine).

Godine 1904. godine u cijeloj se Crkvi slavila 50. obljetnica „od kada je papa Pio IX. proglasio članak naše svete vjere da je Blažena Djevica Marija bez grijeha začeta u prvom času svojega začetka“. Nadbiskup Stadler odmah na početku te godine, 17. siječnja 1904., objavljuje u glasilu *Vrhbosna* pastirsku poslanicu pod naslovom *Bezgrješno začeće Blažene Djevice Marije*. Stadler je ovom poslanicom, uz tumačenje biti i značenja ove vjerske istine koja je već odavna ukorijenjena u tradiciji Crkve i koja se odlukom pape Pija IX. sla-

Spilja u Lourdesu iz godine 1858.

vi svake godine 8. prosinca, pozvao sve vjernike svoje nadbiskupije da se molitvom i kršćanskim djelima milosrđa što bolje pripreve za taj blagdan i za proslavu 50. obljetnice proglašenja ove dogme. Mjesec dana kasnije, to jest 20. veljače iste godine, *Vrhbosna* objavljuje i drugu Stadlerovu pastirsku poslanicu koju je upravio svećenicima pod naslovom *Pedesetgodišnjica dogme bezgrješnog začeća Blažene Djevice Marije* s pozivom da se pripreve za proslavu ovog velikog marijanskoga jubileja, moleći ih da i vrijeme korizme u kojem se upravo nalaze, zajedno sa svojim vjernicima iskoriste za što dublje kršćansko obraćenje i pomirenje s Bogom i bližnjima.

Naravno, i u drugim je brojnim prigodama, kao npr. u teško doba Prvoga svjetskog rata (1914.-1918.), nadbiskup Stadler neumorno preporučivao vjernicima da časte Blaženu Djevicu Mariju koja je uzor i pomoćnica kršćana. Ovdje ćemo stoga spomenuti Stadlerovu poslanicu koju je 5. ožujka 1917. objavila Vrhbosna pod naslovom Blažena Djevica Marija pod križem Suspasiteljica, a kojom upućuje sve žalosne i ranjene i, uopće, sve nevoljnike i stradalnike toga teškog vremena prežalosnoj Gospi koja će ih uvesti u Srce Isusovo, jer smo svi udovi Kristovi i dionici Isusovih i Marijinih patnja ispod njegova križa na Kalvariji.

Odabrani primjeri Stadlerova hodočašća u Loreto i Lourdes

Kao što je spomenuto, nadbiskup Stadler hodočastio je u Marijina svetišta iz osobnih duhovnih poticaja a i iz pastoralnih razloga, da pomogne povjerenom stadi u vlastitom izgrađivanju svetosti kršćanskoga života, a da i svoj vlastiti život posveti Mariji. Tako je Stadler godine 1897. hodočastio i u poznato marijansko svetište, u Loreto, kamo je prema predaji stigla nazaretska kućica koja je prije toga bila kraće vrijeme i kod nas na Trsatu. Kako nam svjedoče povijesna vreća, ta je godina bila za Stadlera osobito zahtjevna i to iz više razloga. Ponajprije, on je početkom te godine morao ići na liječenje, ustvari oporavak, jer se tijekom mjeseca prosinca 1896. godine, pomažući poplavljene građane od povodnja rijeke Drine, teško razbolio, tako da je morao na višemjesečni oporavak na Lokrum odakle se, na veliku radost svojih vjernika, vratio oporavljen početkom travnja

iduće godine, dakle 1897. Upravo u tijeku tih dviju godina, ali i kasnije, nadbiskup Stadler je na molbe svih hrvatskih biskupa preuzeo na sebe glavnu brigu u pogledu preuređenja Zavoda sv. Jeronima u Rimu u istoimeni Hrvatski zavod. Upravo zbog te prevažne činjenice, zbog koje je Stadler mnogo trpio i bivao krivo optuživan u liberalnim medijima, on je nakon hodočašća u Loreto odmah nastavio put u Rim papi Lavu XIII. Za nas je ovdje od osobitoga značenja da je upravo nadbiskup Stadler vodio veliko hrvatsko nacionalno hodočašće u ovo

omiljeno svetište, gdje je u nazočnosti tisuća hrvatskih vjernika, kao i brojnih hrvatskih svećenika, 5. srpnja 1897. na blagdan svetih slavenskih apostola Ćirila i Metoda u istoj bazilici posvetio kapelu njima u čast. Ovu veliku vjersku i nacionalnu svečanost zabilježila je za sva vremena već više puta spomenuta Vrhbosna slijedećim riječima: „Nadbiskup Stadler koji je 5. srpnja, na dan Sv. Ćirila i Metoda, blagoslovio u Loretu kapelicu u čast našim svetim apostolima, poslao je preuzvišenom gospodinu biskupu Strossmayeru ovaj brzoglas: ‘Ja i iz svih strana Hrvatske sabrani svećenici s mnogobrojnim pukom hrvatskim pozdravljamo Vašu preuzvišenost, zahvaljujući Vam na prekrasnoj kapelici, tomu novom spomeniku Vaše ljubavi napram Crkvi i slavenstvu’.“ Naime, i sam je Strossmayer uvelike financijski pomogao izgradnju ove kapelice u čast svetih slavenskih apostola. Vrijedno je navesti i Strossmayerov brzoglasni odgovor nadbiskupu Stadleru koji je glasio: „Hvala lijepa na pozdravu! Naša kapela u loretskoj crkvi dar je cijelog slavjanstva Habsburške Monarhije. Sveta kuća loretska boravila je preko pola stoljeća kod nas u Hrvatskoj. Sada nam je na prvom domaku u Italiji. Bog dao, postala ona s kapelom svetih naših apostola cijelo-

mu našem narodu sveto oprostjenje na okrjepljenje svete vjere i kršćanskoga života! To je narodu najbolji zalag svake snage, svake prosvjete, i svake prave slobode.“ Poznato nam je da je i sam nadbiskup Stadler veoma mnogo radio na sjedinjenju crkava, osobito među slavenskim narodima.

Prošle smo godine u našem glasniku već spomenuli da je nadbiskup Stadler 1906. godine slavio svoj srebrni biskupski jubilej pod zastavom Srca Isusova. Uz oduševljeno i zahvalno vjerničko mnoštvo, liberalna su glasila, također i ona u Hrvatskoj, s nezadovoljstvom gledala na tu svečare-

zazivali Majku Božju Kraljicu i zaštitnicu Hrvata, što im je preporučio i za budućnost. Potom je slijedilo svečano otvaranje hrvatske čitaonice u Docu, te naravno još i drugi pastoralni tekući poslovi.

Već sredinom rujna iste godine, 1906., Stadler je krenuo na hodočašće Lurdske Gospi u Lurd, potom usput i Srcu Isusovu u Paray le Monial, i na kraju u grad Rim, u posjet ad limina papi Piju X. Na ovo hodočašće koje je započeo 16. rujna 1906. godine a završio 8. studenoga iste godine, kada se našao opet u Sarajevu, Stadler je pošao s još dvojicom svećenika, svojim tajnikom Antunom Bu-

vu obljetnicu, te su nastojala stvarati nadbiskupu Stadleru velike neugodnosti, a koje je on iz ljubavi prema Srcu Isusovu radosno podnosio. Nakon svečane proslave srebrnoga biskupskog jubileja u sarajevskoj prvostolnici, kojoj su nazočili brojni vjernici i za koji je jubilej nadbiskup Stadler primio i čestitku od samoga pape, tada Pija X., on je i dalje nastavio raditi – služiti Bogu, Crkvi i svome narodu. Tako je nadbiskup Stadler u prigodi svečane posvete zastave hrvatskog pjevačkog društva *Vlašić* u Travniku, u svome sjajnom govoru istaknuo kako su se Hrvati uvijek utjecali i radosno

ljanom i sarajevskim župnikom Andrijom Predmerskim. Kako je izvijestila Vrhbosna, polazak na ovo hodočašće bila je davna želja nadbiskupa Stadlera, da pohodi u Francuskoj Marijin Lurd i glasovito proštenije Srca Isusova Paray le Monial. Iz Francuske će nadbiskup poći u Rim da se prvi put pokloni novome papi Piju X. Vrhbosna preporučuje svojim čitateljima nadbiskupa u sve te molitve, „neka ga anđeo Božji, zajedno s njegovom pratnjom, čuva i prati na tom putovanju i zdrava nam ga opet kući povрати.“

Nadbiskup je Stadler putovao uvijek, kako u

inozemstvo tako i u Rim, preko Zagreba, te je tom prilikom redovito bio gost zagrebačkog nadbiskupa Juraja Posilovića, ali i drugih uglednika iz crkvenoga života. Tako je prema vijestima zagrebačkog Katoličkog lista „Presv. gospodin dr. Josip Stadler putujući u Lourdes k svetištu Imakulate i u Rim ad limina proboravio je jedan dan – minuli ponedjeljak - u Zagrebu. Presv. je gospodin nadbiskup bio gostom Njegove Preuzvišenosti našeg nadbiskupa dr. Jurja Posilovića i tom prigodom razgledao Zemaljsku izložbu, te posjetio hrvatskoga bana Theodora Pejačevića, prečasnog gospoda na kaptolu i časne. oce isusovce. – Bog nam ga čuvao na putu.“

Recimo, također, da je ban Teodor Pejačević bio u prijateljskim odnosima sa svim hrvatskim biskupima i nadbiskupima jer je on osobno, kao i njegova cijela obitelj, bio uvjereni praktični kršćanin. Tijekom je povijesti ova obitelj, za koju neki istraživači misle da je podrijetlom iz Bosne, uz druge velikane, dala hrvatskome narodu i dvojicu zaslužnih isusovaca u 18. stoljeću (Jakova Pejačevića i Franju Ksavera Pejačevića). Međutim, sam ban Teodor Pejačević imao je tada velikih političkih problema jer je upravo te 1906. godine, u godini velikih jubileja nadbiskupa Stadlera i Vrhbosanske nadbiskupije, a time i hrvatskoga naroda, došla zbog izborne pobjede na vlast Hrvatskosrpska koalicija koja je uz naglo pojačanje agresivnosti liberalnih medija na Katoličku crkvu i njezine pastire, osobito nadbiskupa Stadlera, dovela uskoro i do niza drugih političkih problema. Uz politička nastojanja oko stvaranja Jugoslavije uvela je, umjesto dotadašnjega službenoga hrvatskoga jezika, prvi put u hrvatskoj povijesti u javnu upotrebu hrvatsko-srpski jezik, a nije spriječila niti službenu upotrebu mađarskoga jezika na hrvatskim željeznicama, što je već krajem lipnja iduće godine 1907. dovelo do ostavke bana Pejačevića.

U takovim su okolnostima liberalna glasila u Hrvatskoj, ali i u Bosni, za sve vrijeme dok se Stadler nalazio na hodočasničkom putovanju u Lurdu i na drugim svetim mjestima, njega ustrajno napadala i vrijeđala ponajprije zbog njegove revnosti u službi Božjoj i narodu svome, kao i svim ljudima dobre volje. Istovremeno se na široko špekuliralo o tome hoće li nadbiskup Stadler, nakon nedavne smrti biskupa Strossmayera, postati đakovački biskup ili će, možda, zbog tobože mogućeg premje-

štaja zagrebačkog nadbiskupa Posilovića, baš on - nadbiskup Stadler - postati zagrebački nadbiskup. Pred ovom potonjom mogućom činjenicom, liberalna su glasila, domaća i strana, upravo strepila, kao i pred svakim Stadlerovim djelovanjem ma gdje god on bio ili se nalazio. Međutim, nadbiskup Stadler činio je jedno i jedino potrebno – tražio je Gospodina i Njegovu svetu volju, te davao hvalu Njemu i Gospinu zagovoru za sve što ima i što jest, i na svemu onom što je Providnost pred njega postavljala ili, pak, dopuštala.

Međutim, prema pisanju Vrhbosne, kao i drugih katoličkih medija, te poznatih novina Hrvatski dnevnik, nadbiskup se Stadler na svetim hodočasničkim mjestima sjećao mnogih, što svjedoče i prelijepe i do danas sačuvane razglednice koje je poštanskim putem slao svojim najužim suradnicima, među kojima i uredništvu Vrhbosne. Tako je primjerice časnoj sestri Melkiori, glavarici Služavki Malog Isusa, u ženskoj ubožnici u Splitu 7. listopada 1906. god. pisao iz Lurda sljedeće: Vas i sve časne sestre i novakinje i kandidatkinje i djecu i sve ostale pozdravljam i blagoslivam sa ovoga sv. mjesta milosti, gdje sam se svih vas već spomenuo i opet ću se ako Bog da spomenut osobito sutra, kad ću u sv. špilji misu čitati, u kojoj se draga Gospa ukazivala maloj Bernardici. A časnoj majci sestri Izidori u Sarajevo je poslao nekoliko dana kasnije razglednicu iz Paray-le-Moniala, sljedećeg sadržaja: Na grobu bl. Margarite Alacoque pomolio sam za Vas sve Presv. Srcu Isusovu, koje sve i sestre i kandidatice i novakinje i djecu: sve, sve upravo od srca u Presv. Srcu Isusovu pozdravljam i blagoslivam. Iz istih svetih mjesta Lurda kao i svetišta Srca Isusova u Paray-le-Monialu, te Rima, kamo je kasnije došao, pisao je prelijepe razglednice i uredništvu Vrhbosne. Tako, primjerice: Pozdravljam Vas iz ovoga mjesta milosti, gdje sam se i Vas spomenuo u svojih kukavnih molitvah. Da ste ovdje, znam, da bi ste se oduševili za Majku Mariju, koju toliko štujete. No quod differtur, non aufertur. S odličnim počitanjem Vaše Prečastnosti, najmanji brat u Isusu + Josip, nadbiskup. Uredništvu Vrhbosne javio se također iz Paray-le-Monial, 18. listopada 1906. sljedećim riječima: Na grobu bl. Margarite Alacoque pomolio sam se i za Vas Presv. Srcu Isusovu. Požalio sam više puta, što Vas nema na ovom putu, jer biste se i Vi ovdje kao

i u Lourdesu bez sumnje oduševio svojom plemenitom dušom. Vas, kao i sve bijele sestre, pozdravljajući ostajem s odličnim poštovanjem, + Josip, nadbiskup. Uredništvu Vrhbosne javio se i iz Rima 1. studenoga 1906. godine, slijedećim riječima: Bio sam kod Sv. Oca 29. listopada. On me je vrlo liepo primio. Bio sam kod njega $\frac{3}{4}$ sata. Uručio sam mu Petrov novčić u iznosu od 1060 lira. Reče: „Šta i oni (iz Bosne) doprinose u tu svrhu? Bog ih blagoslovio!“ Dao nam je za katedralu krasnu relikviju sv. Ivana Nepomuka. Slijedili su srdačni pozdravi, također i za naše bijele sestre.

Spomenuti su hrvatski mediji radosno javljali i o povratku našeg nadbiskupa. Tako u zagrebačkom Katoličkom listu čitamo i sljedeće: „Dr. Josip Stadler na povratku iz Lurda i Rima proboravio je u nedjelju 4. studenoga 1906. godine pol' dana u Zagrebu kao gost preuzv. gosp. nadbiskupa Jurja Posilovića, te isti dan navečer otputovao kući u Sarajevo.“ A o Stadlerovu dolasku u Sarajevo u petak 9. studenoga u devet i pol' sati izjutra čitamo u Hrvatskom dnevniku i slijedeće: „Sakupio se na državnom kolodvoru velik broj štovatelja da dočekaju svoga natpastira. Bio je tu cijeli kaptol, ravnateljstvo bogoslovnog sjemeništa, franjevački provincijal sa svojim tajnikom, gradski hrvatski zastupnici, naše uredništvo i druga gospoda, te veliki broj građanstva. Iza gromkoga 'Živio!', izrukovao se nadbiskup sa svima nama, te se zaputio u dugoj povorci fijakera u katedralu, odakle nakon kratke molitve i blagoslova u biskupsku palaču. Nakon kratkog pozdrava i razgovora ostavimo presvj. gospodina nadbiskupa veseli i sretni, da se čil' i zdrav povratio u našu sredinu.“ Slično je nekoliko dana kasnije objavila i Vrhbo-

sna: „U petak 9. studenog 1906. vratio se je s puta naš nadbiskup u našu sredinu, hvala Bogu čil' i zdrav. Na kolodvoru dočekalo ga je sve redovno i svjetovno sarajevsko svećenstvo i velik broj građana. Veliko zvono sarajevske katedrale javljalo je svemu Sarajevu nadbiskupov povratak. Sa svima, koji su Nadbiskupa dočekali, krenuo je odmah u katedralu gdje su ga dočekali bogoslovi sa svojim profesorima i mnogi još narod. Iza kratke molitve pred Presvetim i blagoslova nazočnim, zaputio se nadbiskup u svoj dvor gdje su ga još isti dan htjeli

mnogi pozdraviti.“ Da se nadbiskup Stadler vratio sretan i zdrav svjedoče i činjenice što se odmah posvetio svojim poslovima. Među njima je već u uto-rak 13. studenoga 1906. i njegov posjet uredništvu Hrvatskog dnevnika, kojim je izrazio zahvalnost za njihov sveukupni rad. Zatim i skorašnja posveta nove župne crkve Presv. Trojstva u Novom Sarajevu. Ona je bila već u nedjelju 18. studenoga i nju je vodio nadbiskup Stadler. I dalje je kršćanski podnosio napade i vrijeđanja, osobito od strane liberalnih medija.

Jubilarno hodočašće u Mariju Bistricu

Kao što smo već spomenuli, nadbiskup je Stadler 1907. godine slavio 40. obljetnicu svećeničkog ređenja. Tu je svoju obljetnicu želio proslaviti u hrvatskom nacionalnom svetištu u Mariji Bistrici i to zajedno sa svojim školskim kolegama. Kako je objavio Hrvatski dnevnik „u nedjelju poslije podne 15. rujna 1907. nadbiskup Stadler otputovao je u pratnji tajnika vlč. Antuna Buljana preko Zagreba u Mariju Bistricu, gdje će u društvu sa svojim konškolarcima proslaviti 40. godišnjicu misništva. Naš će se nadbiskup povratiti u Saraje-

vo u subotu 21. rujna.“ Spomenimo i zagrebački Katolički list koji je radosno javio: „u ponedjeljak 16. rujna jutarnjim vlakom iz Broda stigao je u Zagreb preuzvišeni nadbiskup Josip Stadler i odsjeo u nadbiskupskom dvoru kod nadbiskupa Jurja Posilovića. Prije podne posjetio je svoje brojne znanke i prijatelje, zatim je počastio svojim posjetom i tiskaru Hrvatskog katoličkog tiskovnog društva, prostorije Hrvatskog katoličkog kasina i uredništvo novina ‘Hrvatstvo’. Zagrebački nadbiskup priredio je objed u čast Stadlera na koji je pozvao više uglednika. Isti dan poslije podne otputovao je nadbiskup Stadler preko Zlatara u Mariju Bistricu.“

Premda su i druga glasila, osobito zagrebački Katolički list i Vrhbosna donijela kratke vijesti o Stadlerovu hodočasničkom putu od Zagreba do Marije Bistrice i natrag u Zagreb preko Broda u Sarajevo, najpotpuniji pregled njegova hodočasničkoga puta donio je Hrvatski dnevnik. Evo što je zabilježio:

„Pučanstvo okolice zlatarske, ako se i ponosi prirodnom krasotom svojega kraja, koji je kao i sve ostalo Zagorje, poznato pod imenom hrvatske Švice, kud i kamo više se ponosi svojom hrvatskom svijesću, koju je znalo sačuvati kroz stoljeća, kroz sve nepogode i bure i kroz mnogogodišnju nedavnu tiraniju, uvijek čisto kao zlato. Isto tako diči se vjernim čuvanjem tradicionalnih svojih narodnih običaja, a nada sve svetom vjerom svojih otaca, koji su znali i krv svoju za nju lijevati, znajući dobro, da samo na ovom oslonu može ušćuvati i spasiti bitak i opstanak svoj. Ovakovi, kako da se ne raduju, kad mogoše u svojoj sredini pozdraviti čovjeka, koji diljem naše domovine poznat, kao uistinu pravi apostol svete naše katoličke vjere, a uz to mu vruće hrvatsko srce nije na visini današnjega njegovog položaja, nipošto ohladnilo. Ta najbolje se vidi na samom nadbiskupu dr. Stadleru, na njegovim grudima, da je uistinu pravi i

neustrašivi zagovornik i branitelj svoga hrvatskog naroda... Koje onda čudo, da se u takovom pučanstvu, čim se pročula vijest da nadbiskup Stadler dolazi u naš zagorski kraj, da u Mariji Bistrici, zajedno sa svojim vršnjacima svećenicima proslavi 40-godišnjicu misništva, rodila misao da pohrli na kolodvor, pozdravi velikog tog čovjeka i priredi mu što svečaniju dobrodošlicu. Mladi naš pjevački zbor u Zlataru brzo je prihvatio ovu rijetku priliku da se kod svečanoga dočeka prvi put u javnosti покаže. Zapravo, taj je pjevački zbor mladih preuzeo ne samo inicijativu, nego i cijelu pripremu svečanosti u svoje ruke. Na kolodvoru u Zlataru svi su se njegovi članovi našli na dočeku vlaka iz Zagre-

ba koji je imao dovesti nadbiskupa Stadlera i druge odlične goste. Ne samo zlatarski pjevački zbor, već i mjesna vatrogasna glazba, svećenstvo cijele okolice, i skoro sva inteligencija iz Zlatara u mnogobrojnim kočijama. Našlo se tu i mnoštvo oduševljenog vjerničkog seljačkog svijeta iz cijele okolice. Napose, valja još istaknuti da je bilo mnogo djevojaka obučenih u bijele haljine sa cvijećem u ruci. Tako je ovo mnoštvo svjesnoga naroda sa lampionima i uz zvonjavu sa susjednih crkava, zlatarske župne crkve i najbliže kapelice sv. Lovre dočekalo vlak koji je stigao oko pola osam na- večer na kolodvor u

Zlatar. Čim je vlak bio na vidiku, intonirala je glazba hrvatsku sokolsku koračnicu, a narod sa klicanjem pozdravljao nadbiskupa Stadlera. Kad je vlak stao i prvi vrhbosanski nadbiskup posestrime nam Bosne i Hercegovine iz vlaka izišao, oslovio ga je upravitelj zlatarske župe, vlč. Ivan Mihelčić ovim riječima:

‘Presvjetli gospodine nadbiskupe! Danas se osjećamo osobito sretnim i ponosnim, što možemo na zlatarskom tlu pozdraviti toliko visokog i zaslužnog hodočasnika, vele vrijednoga sina domovine i ponosa naše Crkve. Stoga ne možemo drugo, nego da radosnim srcem uskliknemo: Dobro nam došao presvjetli gosp. nadbiskupe! Budi

nam od srca pozdravljen žarki rodoljube, revni štovatelju Presv. Srca Isusova, neumorni revnitelju za sve što je dobro, lijepo i plemenito! Presvjetli gospodine, Vi dolazite u naše milovidno Hrvatsko zagorje, da proslavite 40-godišnjicu svog misništva na podnožju bistričke Čudotvorke, na podnožju Majke Onoga na čiju slavu Vi već kroz punih 40 godina radite, neustrašivo, mukotrpno i neustrudivo. Koliko li si zasluga stekoste već za prvih godina svoga misništva u našoj miloj domovini, ne samo kao svećenik, već i kao pravi Hrvat. A što da istom kažem o svemu onom, što uradiste za tjelesni i duševni boljitak one divne i nekoć vrlo zapuštene zemlje Bosne, koja se upravo marom Vaše presvjetlosti podigla na onaj visoki duhovni stepen na kojem je sada. Vi svojim najtoplijim, upravo do dna srca dirajućim riječima, potičete svakoga na ljubav prema Onome koji je Svjetlo svijeta, a svojim uzornim primjerima potičete svakoga da Vas slijedi, ljubi i cijeni. Vi ste svome stadu ono sunce koje svojim krasnim naucima ugrijava duše i privodi onome žarkome Suncu, onoj neizrecivoj Ljubavi koja obuhvaća nebo i zemlju - Presv. Srcu Isusovu.

No, Presvjetlost Vaša je ne samo budni pastir duša, nego i žarki rodoljub hrvatski, koji riječju i činom otvoreno i jasno svima pokazuje put k vremenitoj i vječnoj sreći. Jest, nebrojeno nam primjera govori kako neustrašivo radite ne samo za vjeru svetu, već i za rod i dom, te si na jednom i drugom polju stekoste velikih zasluga, ne samo za Bosnu ponosnu, nego i za milu nam Hrvatsku, jer su i Bošnjaci krv od krvi naše, naša braća - Hrvati. Bog Vam, vrli nadbiskupe, neka sve obilno naplati, neka Vas i nadalje prati svojim svetim blagoslovom, i neka i nadalje u Vašem srcu plamti živa želja da radite na slavu Boga i na korist roda hrvatskoga! Radili tako, presvjetli gospodine, ne samo svoje zlatne mise, nego i do najkrajnjih granica života svoga, da Vam time slavnije ime bude u rodu hrvatskome, a na nebu za zasluge Vaše kruna upravo presjajna.

To Vam ovom svečanom zgodom želi na usta moja ovdje sakupljeni mili hrvatski narod. Naposljetku, sav razdragan od radosti, motreći Vas i Vaše drago lice, u ime zlatarske župe i prisutnog naroda kličem: Živio presvjetli gospodin vrhbosanski dr. Josip Stadler.“

Hrvatski je dnevnik pomno zabilježio da je nakon pozdravnih riječi „Pjevački zbor pod ravnanjem zborovođe, vrloga učitelja Paje Gregorića, skladno otpjevao ‘Lijepa naša domovino’. Potom se gospodin nadbiskup na ovom svečanome i spontanome dočeku najsrdačnije zahvalio. Zahvalio je što se njemu i ostalim gostima iz Bosne ovakovi dočeci priređuju, što je dokaz da i ovdašnji narod shvaća potrebu jedinstva hrvatskoga naroda. Nadbiskupov govor popraćen je oduševljenim klicanjem. Djevojčice ga obasuse cvijećem, a vrli pjevački zbor zapjevao je na to odu Zrinjsko/Frančopansku. Poslije toga je nadbiskup Stadler, zajedno s jubilarcima, sjeo u priređena kola i odveo se u nedaleku Mariju Bistricu, uz burno klicanje oduševljenoga naroda. Dovezavši se u gostoljubiv župni dvor svoga prijatelja i sujubilarca i nadaleko poznatog žarkog rodoljuba dr. Jurja Žerjavića, naš je nadbiskup sa svojom pratnjom sujubilaraca srdačno dočekan. A sutradan odslužio je sv. misu zahvalnicu u glasovitoj i krasnoj zavjetnoj bistričkoj crkvi.“

Zagrebački Katolički list bio je nešto kraći, ali jednako vrijedan: „U samoj Mariji Bistrici dočekalo ih je mnoštvo naroda. Premda je bila noć, vatrogasno društvo sa svojom glazbom priredilo im je srdačnu dobrodošlicu. U utorak 17. rujna 1907. ujutro svi su služili sv. mise za žive i mrtve sudionike. Svečanu tihu sv. misu čitao je, uz asistenciju preč. gospode Suka i Pliverića, presv. nadbiskup Stadler. Špalir uz crkvu i iz crkve pravila su školska djeca. Domaći organist Ivan Španović vodio je pjevanje školske djece i ostalih izvježbanih pjevača. Ganutljiv je bio prizor kad je nadbiskup Stadler pod sv. misom svakome od prisutnih svećenika dao pax (mir) i kada je poslije svete mise i sebe i svoje konškolarce posvetio Bl. Djevici Mariji, Majci milosti i utočištu grešnih. Na ulazu u crkvu pozdravila je svečare djevojčica Barica Belko. Nakon sv. mise posjetiše školu časnih sestara Milosrdnica gdje ih opet pozdravila jedna djevojčica. Među mnogobrojnim čestitarima valja spomenuti i četiri dječarca koji su čestitali: a.) Žerjaviću, b.) Stadleru, c.) kanonicima, d.) župnicima svečarima. Ističući osobito milost Božju, komu služe 40 godina, te želeći im blagoslov Svevišnjega i zagovor prečiste Djeve Marije.“

Dr. Agneza Szabo

UZ GODINU APOSTOLA PAVLA

„Ja sam Židov iz Tarza cilicijskoga, građanin grada znamenitoga“ (Dj 21,39)

Tarz, lučki trgovački grad koji se nalazi na pomorskom putu između Fenicije i Egipta, rodno je mjesto apostola naroda sv. Pavla. Nekada su ovdje i gusari tražili svoja uporišta, sve dok im Pompej nije stao na kraj. Stari se grad Tarz nalazio oko tri kilometra udaljen od obale Sredozemnog mora, a brodovi su uplovljavali do njega plovnom rijekom Kydnos. Danas je ta luka zatrpana zemljom, a grad Tarz nalazi se nekih 16 kilometara udaljen od mora. Prema putopiscima, danas osim škole jedne evangeličke postaje koja nosi Pavlovo ime, ništa više ne podsjeća na jednu od najvećih osoba kršćanstva koja je rođena u ovom gradu.

Prema geografu Strabonu (rođen oko 63. g. pr. Kr.) Tarz nije bio poznat samo kao trgovački grad, nego i kao mjesto visoke naobrazbe. Nama je iz povijesti poznat kao mjesto gdje se odigrao susret Kleopatre s Antonijem 41. g. pr. Kr. O tom su susretu mještani Tarza ispredali i godinama prepričavali svoje priče, čime su naravno preko ovoga povijesnog događaja i svoje gradu podizali vrijednost. Prema jednoj takvoj priči egipatska kraljica Kleopatra, koja i nije baš bila u cvijetu mladosti, ali je svakako dobro njegovana terapijskim i kozmetičkim umijećima svojih zemljaka, pojavljuje se pred Antonijem obučena kao Venera, na brodu čija su jedra bila od purpurnog platna, a vesla okovana srebrom, dok su stranice broda sjale u zrcalu. Oko prijestolja svoje kraljice stajahu najljepši egipatski mladići, a djevojke su u njezinoj pratnji izgledale kao morske sirene. Kraljica je na svom brodu priredila svečani objed u čast Antonija, te je za vrijeme objeda u svoju čašu ispustila skupocjeni biser, kako bi i ovim skupim napitkom imponirala rimskom vojsci.

Još je jedan car u ovom gradu našao svoje posljednje počivalište, Julijan 363. godine. Grad je u rukama Arapa bio od 614. do 965. godine kada ga za Bizant osvaja Nikefor Fokas. Dalje je u povijesti mijenjao gospodare, a za vrijeme križarskih pohoda bio je i u njihovim rukama, dok konačno nije pao u

ruke Osmanlija.

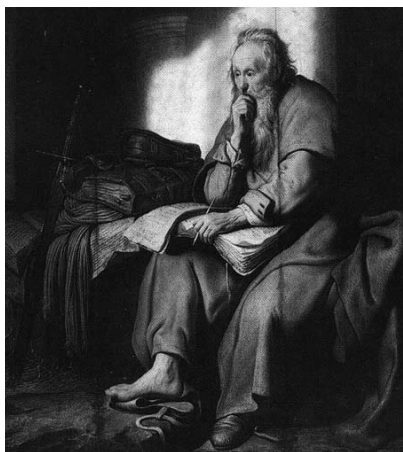
U Tarzu se razvio i jedan oblik vjerskog sinkretizma koji je bio prilično jak, pa su se kultovi u čast božanstva kao što su Baal, Tarz i Zeus stopili u kult gradskog božanstva po imenu Sandan. Ovdje je i židovstvo imalo jaku utvrdnu, a Židovi su bili ciljano naseljeni oko 171. g. prije Krista za vrijeme Antioha IV., te su u gradu imali istaknuti položaj, a i pravo građanstva.

U kršćanskoj povijesti ovoga grada prvi je biskup Tarza bio Pavlov učenik po imenu Jason. Na listi biskupa Tarza u nizu najpoznatiji je bio Diodor (oko 380. g.), utemeljitelj Antiohijske škole koji je kao vatrene pristalica Nicejskoga vjerovanja u svojim mnogobrojnim spisima istupao protiv pojave ondašnjih vjerskih zabluda.

Kada su godine 614. Arapi osvojili Tarz, u njemu se gasi biskupsko mjesto. Tek će križarskim pohodima biti na neko vrijeme ponovno uspostavljena biskupija latinskoga obreda (1100. godine), koja će se zatim ponovno ugasiti. Ipak, danas četiri kršćanske crkve (latinska, armenska, maronitska i melkitska) održavaju ime ove biskupije na životu imenujući titularne nadbiskupe.

Kako Isus reče da „nije prorok bez časti doli u svom zavičaju i u svom domu“ (Mt 13,57), tako ni Pavao ne govori i ne piše posebno o svom rodnom kraju. Nije nam poznato da je ijednu poslanicu pisao kršćanskoj zajednici u Tarz. Ivan Krizostom u komentaru Pavlove poslanice Rimljanima govori kako s radošću sluša čitanje Pavlovih poslanica, te mu se čini kao da apostol sada govori njemu, te kaže kako žali da ih ima koji ne znaju ni to koliko je Pavao napisao poslanica.

Pavlovi roditelji potječu iz Gišale u Galileji zbog čega su nastale i neke tvrdnje da je Savao, čije je rimsko ime Pavao, rođen u Isusovom zavičaju. Ipak je Tarz mjesto Pavlova rođenja. U tom su gradu njegovi roditelji imali unosan obrt, izrađivali su se-

dla i šatore, pa su sebi mogli priuštiti da sina pošalju na školovanje u Jeruzalem kod poznatoga učitelja Gamaliela Starijega. Pavao nije bio samo ponosan na svoje židovsko porijeklo, nego se svim srcem i predano do fanatizma zalagao za židovsku vjeru, i to sve do onoga događaja pred vratima Damaska. U svojim nastupima razmišlja i piše grčki, kako to i odgovara njegovu porijeklu. Dakle po svojim karakteristikama i po obrazovanju imao je izvrsne pretpostavke za veliki misionarski rad. Još se trebao samo pojaviti Onaj tko je veći od njega da ga primi u službu. Taj se susret dogodio pred vratima Damaska. Pavao se nakon obraćenja vraća nakratko u svoj grad. Tu mu dolazi Barnaba, uzima ga i odvodi u Antiohiju. Tamo zajednički djeluju cijelu godinu.

Iako Pavao ne piše o svom rodnom gradu, u Djelima apostolskim progovara o svom porijeklu, i to onda kada je došao u Jeruzalem po peti put nakon svoga obraćenja pred Duhove 59. godine nakon Krista. Nadbiskup Stadler u svom komentaru Djela apostolskih opisuje kako je ovaj put Pavao krenuo u Jeruzalem da tamošnjoj siromašnoj kršćanskoj zajednici odnese milostinju koja je skupljana u galćanskim, makedonskim i ahajskim crkvenim zajednicama i da utvrdi jedinstvo između judeokršćana i onih koji su se iz poganstva obratili na kršćansku vjeru. Iako su ga prijatelji nagovarali da tamo ne ide, jer u Jeruzalemu čekaju „velike pogibli i protivštine“, koje je na način i „činom“ starih proroka pokazao i neki prorok Agab.

Što su Pavlovi prijatelji slutili, to se i dogodilo. Stadler piše da su jeruzalemski Židovi podigli sav grad te su uhvatili Pavla i odveli ga iz hrama da ne bi svetište oskrvnuli ubojstvom i prolićem krvi. Iz istog su razloga i leviti odmah za njima zatvorili vrata jer im je nakana bila da ga ubiju. No, tada je u Jeruzalemu boravio rimski zapovjednik Klaudije Lizija sa svojom četom u tvrđavi koja je dobila ime po triumviru Antoniju, a koja se nalazila odmah uz hram sa sjeverozapadne strane. Zapovjednik je pretpostavljao da je Pavao učinio nekakav zločin pa je dao svezati Pavla, te je odmah u narodu počeo s istragom da vidi tko je taj zbog kojega se digla tolika galama i što je učinio. Istraga u masi nije urodila plodom jer zapovjednik ništa nije razumio od onoga što su mu govorili. Zato je poveo Pavla u tvrđavu, a narod je isto onako vikao i navalio za njim kao što su bili prije navalili i na Isusa. Pavao je na tečnom

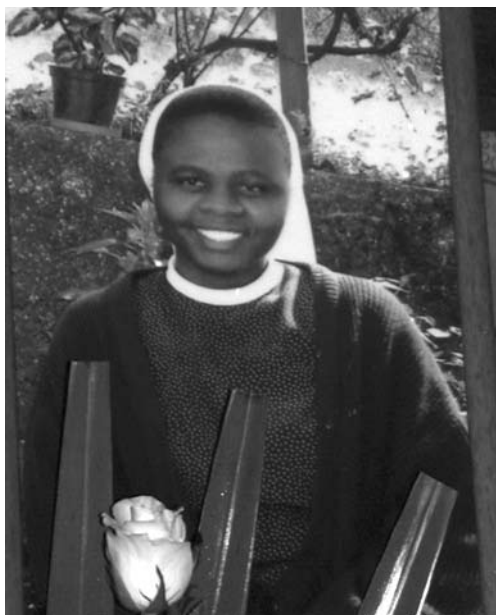
grčkom jeziku upitao zapovjednika smije li mu se obratiti. Kada je zapovjednik čuo da ovaj uznik govori grčki, začudio se: „Zar umiješ grčki? Nisi li ti Egipćanin, koji prije ovih dana bunu podiže i izvede u pustinju četiri hiljade ljudi razbojnika?“ (Stadlerov prijevod).

Ovdje Stadler donosi povijesni događaj kojega je zabilježio povjesničar Josip Flavije, kako se taj Egipćanin u vrijeme cara Nerona proglasio Mesijom, te kako je prema jednima imao nekoliko stotina sljedbenika, a prema drugima da ih je imao čak 30.000. Taj je sa svojim divljim četama „nazvanimi sikariji (od riječi sica, što znači bodež ili mač)“ dulje vremena bio u pljačkaškim pohodima protiv Rimljana i protiv „mirnih ljudi u Judeji“. Jednom je sa svojom bandom bio prodro i na Maslinsku goru „pošto im je nabajao, da će se na njegovu rječ zidine grada Jerusalema srušiti i oni da će preko njegovih razvalina prodrijeti. A poglavica Feliks navali na njih, poubija 400 sikarija, a 200 zarobi; sam pak njihov vođa uteče.“ Dakle, zapovjednik je Klaudije Lizija pretpostavljao da je Pavao „taj Egipćanin, vođa tih sikarija, pa da je narod na njega nahrupio.“ Pavlov govor na tečnom grčkom jeziku bio je dovoljan da se zapovjednik uvjeri „da on nije dotični Egipćanin“.

„Ja sam Židov iz Tarsa u Ciliciji, građanin ne nepoznatog grada.“ (Stadlerov prijevod). Pavao je zamolio zapovjednika da mu dopusti da progovori narodu „prije nego mu izpred očiju iščezne“, a ovaj mu dopusti. Klaudije je dopustio Pavlu da govori ne bi li iz njegova govora saznao nešto više o njemu, a narod ga je počeo slušati jer mu je govorio na hebrejskom jeziku koji su razumjeli, a slušali su ga najprije iz radoznalosti, da bi na kraju opet počeli vikati. Pavao je, kaže Stadler, želio svojim govorom oboriti tužbu usmjerenu protiv njega da prezire židovski narod i zakon, te obraniti se od napada. Želio im je protumačiti da cijela njegova životna povijest dokazuje kako on nije protiv židovstva, jer je po porijeklu Židov, a u poznavanju i revnovanju za Zakon da mu nije bilo ravna među Židovima. Odazivajući se svjetlu s neba, prihvatio je vjeru u Krista, jer kada se najviše opirao, upravo ga je tada taknula Isusova milost i odabrala ga za službu povjerivši mu apostolsko djelovanje među poganima. Ali time nije ohladila njegova ljubav ni prema Bogu ni prema židovskom narodu.

Pavo Jurišić

DUHOVNA RAZINA STADLEROVE OSOBNOSTI

Nadbiskup Stadler nadasve je bio čovjek molitve, čovjek koji je čvrsto stajao na zemlji, a očiju uvijek uprtih u Boga. Molitva je bila izvor i hrana za svu njegovu djelatnost. Osim što je bio dobar čovjek, bio je i veliki vjernik, odlično je surađivao s milošću Božjom, koja je u njemu čudesno djelovala i izvela velike plodove na dobro Vrhbosanske nadbiskupije i čitave Crkve i hrvatskoga naroda komu je vjerno služio. „Svaka žilica je u njemu molila i vapila za Isusom, koji mu je uvijek bio na jeziku i u srcu. I sav njegov život bio je samo život molitve, krjeposti i ljubavi“ (Čekada, Katolički tjednik 1928.).

Sedmogodišnji boravak Stadlera u Rimu (1862.-1869.) snažno je utjecao na njegovo duhovno-teološko oblikovanje, na izgrađivanje njegove cjelovite osobnosti. Intenzivno je čitao djela iz mistične i spekulativne teologije i pod utjecajem isusovaca u Germanicumu posvećivao veliku pozornost osobnom izgrađivanju dosljednom samozatajom. Njegov tajnik posvjedočuje da je mladome Stadleru bio program: „proučavati svoju unutarnjost, paziti na sve i na najmanje pokrete svoga srca, pa koji su neuredni, te bez milosrđa iskorjenjivati“ (M. Tvrtković).

Stadler je surađivao s milošću, oplemenjivao je naravne sposobnosti, pa su „svestranim duhovnim nastojanjem oko osobnoga posvećenja i vođene od

valjanih glavara i profesora, blagoslivane tisućljetnim ozračjem rimskih mučenika i svetaca, dale ... vidne plodove uma i srca“ (I. Tomas).

Uz naobrazbu duha nije Stadler zaboravio ni na srce. On je kitio svoje srce ponajljepšim cvijećem svetih krjeposti i kršćanske savršenosti. Sam njegov rektor, kasnije kardinal Steinhuber, ovako opisuje njegovo vladanje i napredovanje u krjepostima u zavodu: „Djetinje pobožno srce, rijetka toplina duše, iskreno i vruće oduševljenje za sveto zvanje, te ustrajna težnja za savršetnošću, učiniše Stadlera biserom zavoda. Djetinji ljubljase on svoje poglavare i bijaše im skroz iskren i otvoren. Njihova želja bijaše njemu sveta zapovijed. Tako isto ljubljase on iskreno i odano svoje kolege.“ Slično ga opisuje i njegov kolega u zavodu: „Stadler je bio uzoran u obdržavanju kućnoga reda, savjestan i pobožan“. Drugi kolega pripovijeda da je naročito njegovao pobožnost prema Presv. Srcu Isusovu i da je imao posebni misijski smisao.

Stadler je kao takav pozitivno djelovao na druge osobe. Njegova pobožnost imala je veliki utjecaj na druge, bila je „zarazna“ u pozitivnom smislu riječi. Njegov školski kolega iz Germanicuma dr. Müller posvjedočuje: „Njegova pobožnost i revnost zahvatila je i mene.“

Stadler je prihvatio poslanje svećenika i službu nadbiskupa svjestan da će zadaću, koju mu je Gospodin povjerio, moći ispuniti samo zato što će Gospodin u njemu djelovati. Živio je istinitost Isusove evanđeoske poruke: „Ne izabrate vi mene, nego ja izabrah vas da ostanete“ (Iv 15,16). „Ne vi, nego ja!“ - kaže Krist. „To je temelj uspješnosti biskupove pastirske službe“, kako reče Ivan Pavao II. Stadler je bio duboko svjestan ove Božje ljubavi i Božjeg izabranja, koje je radosno i zahvalno živio, kao i svoje ograničenosti. Uvijek je govorio, i životom svjedočio, o Božjoj beskrajnoj dobroti. Dobro je poznao ljudsku narav i zakone ljudskog, psihološkog i duhovnog rasta. Znao je vrijeme, određeni trenutak u kojem je živio, živjeti kao vrijeme milosti, kao vrijeme Božjeg pohoda. Za njega je sa-

dašnji trenutak bio najvažniji, sadašnji posao najvrjedniji, sadašnji susret najdragocjeniji. Osluškiavao je glas Crkve, išao u korak s vlastitim vremenom duhom otvorenim za Božji govor, bio je pozoran i dobronamjeren, no ujedno kritičan i budan slušač onoga što se pojavljuje kao znak i potreba vremena. Svom vremenu utisnuo je Božji pečat. Živio je svoju svećeničku-nadbiskupsku budnost u onom duhu da je najveći „zadatak za svakog svećenika u svakom vremenu, pronaći iz dana u dan taj svoj svećenički ‘danas’ u Kristovu ‘danas’, u onom ‘danas’ o kojem govori Poslanica Hebrejima. To Kristovo ‘danas’ je uronjeno u cijelu povijest - u prošlost i u budućnost svijeta, svakog čovjeka i svakog svećenika. ‘Isus Krist jučer i danas isti je - i uvijek’ (Heb 13,8). ... Krist je mjera svih vremena“ (Ivan Pavao II.).

Intenzivnim molitvenim, duhovnim životom živio je Stadler i kao mladi profesor u Zagrebu, i kao nadbiskup u Sarajevu. Razmatrao je Riječ Božju, klanjao se Isusu u Presvetom oltarskom sakramentu, svaki dan molio sva tri dijela svete krunice. Obzirom na njegovu pobožnost i duhovnu zrelost uopće, posvjedočuju oni koji su ga poznavali i s njim se susretali: „I Stadler je bio svetac. ‘Vidi sanctum’, rekao je jedan strani svećenik, kad je odlazio iz Sarajeva, gdje je upoznao Stadlera. A jedan drugi njegov poznavalac veli: ‘On je bio idealist, a slab diplomat, što je uopće značajka svetaca.’ On je dnevno, nakon svih poslova, molio još tri krunice.“ Stadler je imao „nježnu, djetinju pobožnost kojom bijaše odan osobi Spasiteljevoj. Njegovoj Presvetoj Majci i sv. Josipu, svojem zaštitniku“ (Hammerl). On sebe izručuje Isusu i oslanja se na osobno jedinstvo i zajedništvo ljubavi s Isusom, te snagu za svoj duhovni rast i rad crpi iz ove zagledanosti u Isusa. Stadler žarko želi i moli: „Učini Gospodine Isuse, da ja budem sav Tvoj, a Ti sav moj!“ To je mistično iskustvo potpune predanosti Isusu i suobličenja njemu. Stadler je svim srcem nastojao ovako živjeti. To je preporučivao i onima koji su mu kao pastiru Nadbiskupije vrhbosanske bili povjereni. Molitva je uvijek prethodila njegovim nastojanjima i planovima, bila na prvom mjestu u njegovu dnevnom redu. Ona je prožimala i povezivala sav njegov rad i nastojanja. Molitva je bila ona kojom je osmišljavao svaku svoju misao, svaku svoju riječ, svako svoje djelovanje. One, koji su od njega tražili kakav savjet, običavao je najprije poslati u kapelicu da se tamo malo pomole pred

Presvetim. Cijelo sedmo poglavlje okružnice, koju je napisao za 25. godišnjicu Družbe Služavki Malog Isusa, posvećuje molitvi.

Stadler je zračio Božjim Duhom i, kao takav, već svojom pojavom i druge je poticao na intenzivniji život s Bogom. Očiti znak djelovanja Duha Božjega u Stadleru bio je taj da je mogao djelotvorno utjecati na druge da i oni pozele biti novi, obraćeni ljudi. Stadler je za svoje svećenike uveo godišnje duhovne vježbe, a i on je prvi sa svojim kaptolom davao primjer. Gotovo u svim pastoralnim poslanicama, svećenicima i Božjem puku, naglašavao je potrebu molitve i bdijenja, kako bi ostali ljudi po Božjoj volji. Duhovno se bdijenje, prema Stadleru, pokazuje dnevnim ispitom savjesti, njegovanjem sabranosti, samokontrolom, međuljudskim odnosima, te neprestanom borbom protiv duhovne lijenosti. Stadler je uistinu živio intenzivnim duhovnim životom. Kod Stadlera nema nikakve buntovnosti, otimanja Božjem oblikovanju života. Ništa od toga nećemo naći u njegovim spisima. Stadlerova zrelost na duhovnoj razini odražava se u njegovom krjeposnom životu. I u Stadlerovu životu potvrđuje se poruka i iskustvo da se tajna svetosti života svećenika, tajna svetosti biskupa, izražava u molitvi i u meditaciji, u duhu žrtve i u misionarskom žaru.

Stadler je bio izvrstan učitelj duhovnoga života. Jedna od karakteristika duhovnosti druge polovice XIX. i početka XX. stoljeća je porast kristocentričnih pobožnosti. Stadler, kao teolog i pratilac teoloških gibanja, vidno i središnje mjesto u svojim poslanicama posvetio je osobi Isusa Krista, a dosljedno tome i Duhu Svetomu.

U izlaganju vjerskih istina ima pred očima Sveto pismo, logičko zaključivanje, svete oce i konkretnu stvarnost u kojoj se nalazi i koja ga okružuje. Stadlerova duhovnost utemeljena je na izvoru i počelu svega stvorenoga - na Trojstvenom Bogu Ocu, Sinu i Duhu Svetomu. Devet pastoralnih poslanica posvetio je otajstvu Presvetoga Trojstva, izvoru i cilju čitave povijesti spasenja. Duhovnost nadbiskupa Stadlera, uz spomenutu trinitarnu dimenziju, ima i naglašenu biblijsku, euharistijsku i marijansku dimenziju, te pobožnost Srcu Isusovu, pa je u tom smislu: Stadler biblijska duša, euharistijska duša, duša Srca Isusova i Marijina.

*Iz magistarskog rada pokojne
s. Jacqueline Uwanyiligira*

PISMO STADLEROVO REKTORU U GERMANIKUMU

Prečasni P. Rektore!

S uvjerenjem da Vam se uvijek u svojim potrebama mogu obratiti kao ocu, rado uzimam pero, iako u nepovoljnim uvjetima, da Vam priopćim svoje prve neugodnosti. Zar samo da priopćim? One, nego da od Vas zatražim i savjet. Vjerojatno biste mi sada rekli: Samo van s tim! Onda dobro, budite dobri i saslušajte me.

Sigurno Vam je poznato da sam imenovan općim suplensom. No, nisam se imao duže zadržavati samo oko općih stvari, nego sam trebao biti iskorišten i za one partikularne. A zašto? Uzalud ćete se truditi da to dokučite. Mislim da oštroumnost svih rimskih učenjaka ne bi bila dovoljna da to dokuči. Koliko se god ta činjenica činila nevjerojatnom, ipak se čovjek ne može boriti protiv nje kad već jednom nastupi. Što sam dakle postao? Ja sam profesor ili bolje suplens - poslušajte samo - pastoralne teologije. To sam čak i bio neko vrijeme, a sada ni sam ne znam jesam li to još uvijek. Vidim doduše da Vam ovo pripovijedanje postaje sve šarenije, ali Vas molim za strpljivost; stvar ću Vam koliko je moguće izložiti. Jednoga dana pozvao me sebi sebi *theologus canonicus* čija je dužnost da predaje pastoralnu teologiju. Nakon što mi je prikazao crtice svoje životne povijesti zadnjih godina, požalio mi se na patnju, da je fizički i moralno spriječen dalje predavati pastoral, te me zamolio da mu supliram. Nakon što je on sam razriješio poteškoću s obzirom na moje neiskustvo i nedostatak prakse te mi za to dao dopuštenje koje je dobio od vikara, i ja sam pristao na to. Da li biste Vi pristali? Da, ja sam to učinio, ali, prečasni, nemojte se čuditi. Čovjek mora poznavati prilike da bi o tome donio sud. Doduše, profesori su učenici, ali mislim da ni oni sami ne bi napustili svoje profesorsko mjesto da na neko vrijeme „glume“ suplensa. Drugoga kanonika teologa neće birati prije nego što bude imenovan novi biskup. Ali i teško će se naći ili se neće nikako moći naći drugi ljudi koji bi bilo za to sposobni. Pomislio sam, mudrost nas uči od dva zla birati manje, tako je pala odluka. Sve je išlo odlično dok nije došao red da se govori o plaći novoga suplensa. Pa kad sam prilično jasno stavio do znanja da bi kanonik teolog trebao plaćati svoga suplensa, ostalo se pri tome da mu ja moram suplirati, a plaća se odgađa ad calendas

graecas. Dao sam se poučiti o ovoj stvari. Svi su mi rekli kako nisam obvezan preuzeti predavanje pastoral bez plaće. Osim toga čuo sam da je kanonik teolog upravo zato i postao kanonik da predaje pastoral. Njegovo kanoničko mjesto donosi mu tričetrdeset tisuć guldena, a to je njegova plaća. On je, dakle, dužan plaćati svoga suplensa, a ne da drugome natovari breme a novac zadrži za sebe. Uz to mi je rekao i rektor sjemeništa da mi ni on neće davati ništa iz sjemenišne kase za ova predavanja, a ni vikar mu to ne može narediti. Ali me je upozorio jedan profesor da me isključivo kanonik teolog treba plaćati; u protivnom bih slučajju, ako bi mi se plaćalo nešto iz neke kase za koju nemam nikakve titule, mogao biti zadužen za restituciju. Kako pronaći izlaz iz ovog labirinta? Tako sam najprije tražio od kanonika teologa da uredi stvar u konzistoriju. No, budući da on sam nije htio pokrenuti stvar, a ja nisam imao volje preuzeti pastoral bez da znam na čemu sam, pisao sam konzistoriju. Kratko sam izložio cijeli događaj, kako je sve ispalo; stavio sam primjedbu kako snagom svoje službe koju obnašam nisam dužan badava preuzeti ulogu stalnog suplensa; nadodao sam da sam obećao kanoniku teologu da ću mu suplirati jedan tjedan dok se stvari ne uredi; tražio sam od konzistorija da mi dadnu plaću koja pripada profesoru, u drugom slučaju neka budu dobri i neka imenuju nekog drugog suplensa. Ovdje moram primjetiti kako me nitko nije službeno imenovao stalnim suplensom pastoral, nego da sam samo pregovarao s kanonikom teologom, zato sam mogao govoriti ovako. Što je onda odgovorio konzistorij? Vjerojatno se uvidjelo da ja imam pravo, a da konzistorij ipak ne uvrijedi kanonika teologa, odgovorio mi je „supleat sc. /ilicet/ theologus canonicus sive per se, sive per alium.“ Nakon toga je kanonik teolog bio ljut na mene. Vjerojatno je u ovoj stvari najgore ovo: Ja sam, kako sam obećao, trebao suplirati kanoniku teologu dok se stvar ne riješi. Ali mi je rektor sjemeništa rekao da klerici nisu dužni slušati me ako me on ili zamjenik direktora, a ta je opet kanonik teolog, ne uvedu u školu, bilo da moram suplirati na neko vrijeme ili stalno. Ja sam zamolio kanonika teologa da to učini, a on je to i učinio. Dakle, nakon što je isti saslušao u konzistoriju moju zamolbu, pozvao me je u rektorovu sobu našega sjemeništa, te prvo što mi je

predbacio bilo je ovo, kako me je on uveo u školu. Ja sam mu razložio svoju nevinost tako što sam se pozvao na rektorovu odredbu. Budući sam izgubio nadu da će se stvar urediti i da s kanonikom teologom neću moći usmeno izaći načisto, pisao sam mu kratko ali jasno, rekavši mu naime da mi daje godišnje dvije stotine guldena i ja ću mu suplirati; ukoliko ne pristaje na ovaj uvjet, neka bude dobar i neka sljedećeg ponedjeljka pošalje nekoga drugoga u školu. Tu sam opet stavio primijedbu kako me konzistorij nije postavio stalnim suplensom nego u njegovu odgovoru stoji samo da kanonik teolog drži katedru sive per se, sive per alium, a to znači, kako sam ja razumio, da bi on ako ne može sam predavati trebao pregovarati s nekim drugim. Ako bi to bilo jednom ili dva put, onda bih ja to trebao učiniti, jer sam ja suplens universalis, ali stalnog suplensa mora on plaćati. Tako sam to ja shvatio, a tako su to i drugi razumjeli. Kanonik teolog je je na moju izjavu sa žaljenjem odgovorio da sam mu prouzročio bol, ali istodobno me zamolio da imam strpljenja i mirno idem u školu dok se on odnekud ne pobrine za honorar. Koliko mu je to bilo ozbiljno, vidi se i po tome što je istoga dana zamolio jednoga zagrabačkog kapelana, jednoga bivšeg osrednjeg učenika, da preuzme pastoral. Istu molbu uputio je kasnije i gospodinu Žerjaviću. No, čini se da nitko od njih ne želi upasti u njegove zamke. Ovdje Vas upozoravam na to da mi je kanonik teolog sam pričao kako mu je naime vikar dao prijedlog, da on tu i tamo pođe u školu a u drugo vrijeme da pošalje mene. Vjerojatno samo zbog toga da ne dobijem nikakvu titulu za plaću, a sam je kanonik teolog uzvraatio kako je on stalno spriječen da predaje. Mislim da je u ovoj stvari najgore to da mu se ne vjeruje, jer se on već za života njegove eminencije želio osloboditi profesure, a kardinal mu je, kako čujem, odgovorio da to ne može biti jer je on upravo zato i postao kanonik. Da ovoj priči stavim kraj, jednog sam mu ponedjeljka napisao da neću više ići u školu. Tako sam dakle bio samo šest sati profesor ili suplens pastoralne teologije. Za utjehu mojoj crvenoj subraći smijem ovdje primjetiti da smo mi u Rimu, iako ne pod ovim imenom, ali ipak puno naučili iz pastoralne teologije. Nakon moje izjave, koju sam mu uputio, u ponedjeljak nisam išao u školu ni ja a nije ni on, tako da su klerici za vrijeme predavanja pastoralu bili slobodni. Upozorio sam rektora sjemeništa na to, a on je na sljedećem konzistoriju izložio stvar. I što je bilo zaključeno? Prema onome što mi je rečeno, malo ili ništa. On (kanonik teolog) mora ići u školu, a kad je legitimno spriječen, onda mu ja imam suplirati. Uisti-

nu sam bio malo ogorčen na ovakav odgovor. Jer konzistorij je ipak znao moje izvješće da je kanonik teolog fizički i moralno stalno spriječen dolaziti u školu, a oni su donijeli ovakav zaključak. Mislim da je ovo opet bio samo jedan effugium kako ja ne bih dobio nikakvu plaću. Konačno tko će prosuditi kada je on legitimno spriječen, pogotovu što je on zamjenik direktora. Nakon održanog konzistorija on nije dolazio u školu, a nisam ni ja, jer mi konzistorij ništa nije konkretno zapovijedio. Danas, na dan sv. Luke, kada tako lijepo pada snijeg, počinju duhovne vježbe a stvar se nalazi na statusu quo. Ne znam kako će biti nakon duhovnih vježbi. Ali se bojim, ne bez razloga, da će i dalje ići tako. Kad sagledam ovaj cijeli događaj i vidim da kao prefekt gotovo nemam što raditi, a pri tom pomislim i na to da kao suplens universalis svoju službu mogu vršiti samo onda kad je netko bolestan ili kad je inače legitimno spriječen, pa kad uz to pogledam na nedostatak svećenika, mislim kako bi bilo najbolje da od konzistorija zatražim neko kapelansko mjesto. Samo me jedan razlog priječi, a on se nalazi s jedne strane u spoznaji mojih slabosti, a s druge strane u spoznaji tolikih velikih, velikih opasnosti vezanih uz dušobrižništvo. Najljepše Vas dakle molim da mi u tome dadnete neki savjet. Također Vas molim da mi po mogućnosti uskoro pišete kako se nebih još više zapetljavao u priču o kanoniku teologu. Ne sumnjam u Vašu dobrotu da će moja ponizna zamolba biti uslišana.

Budući da ne znam hoću li na dan sv. Andrije imati vremena čestitati Vam imendan, tako Vam ih već sada upućujem. Doduše, prerano, ali bolje i sada nego nikada. Zahvaljujem Vam veoma za sva dobročinstva koja sam uživao u kolegiju a kojih se stalno sjećam sa zahvalnošću. Na koncu najljepše pozdravljam Vas kao i sve one s kojima sam imao sreću stanovati u Zavodu, ne izuzimajući ni novu gospodu i preporučam se u Vaše molitve

Vaš
najzahvalniji i najposlušniji
exalumnij Josip Stadler

Zagreb na blagdan sv. Luke 1869.

/drugom rukom:/ 18. 10.

Ne samo da je moguće nego je čak i vjerojatno da će gospodin Kržan postati zagrebački nadbiskup, a to mnogo ovisi o protekciji našega bana, kod koga on ima veliku milost.

PATRIOTSKI PROROK I POLITIČKI PATNIK (I.)

Iskren hrvatski rodoljub, Stadler je samo zbog posebno teških neprilika Herceg Bosne, nakon prestanka turske uprave i prije nastupa istinite slobode, bio prisiljen začeti i u politički život. Njegov svijetli čovječanski i biskupski značaj ni u čemu nije dirao u prava i slobodu drugih naroda i vjerskih zajednica, dok se dosljedno i junački borio za pravo i slobodan razvoj svojega hrvatskoga puka. Za svoje ideje i uvjerenje neobično je mnogo morao trpjeti ne samo od protivnika i neprijatelja, nego i od pojedinih skupina svoga stada. U žrtvama za Crkvu i narod nije pazio na svoju osobu i, upravo u viteškom nastojanju oko osiguranja slobode i pravde za svoje stado i za sav svoj narod, pokazao je plemenitost svoga karaktera i produhovljenost svoga bića. Povijest sve pravednije ocjenjuje Stadlerovo držanje u preteškom političkom životu Bosne i Hercegovine u doba Austro-Ugarske.

Na dan Stadlerova ustoličenja u Sarajevu 15. siječnja 1882. židovski je vjerski predstavnik Finci novoga nadbiskupa nazvao Mojsijem katoličkoga puka u Bosni i Hercegovini. Finci je sretno pogodio bitnu misao. U Starom i u Novom zavjetu svećenici su, uz druge oznake i uloge, i proroci svojih naroda. U ime Božje narodima govore i tumače objavljeni nauk, te kao odabrani i posvećeni predstavnici svoga puka Stvoritelju prinose žrtve poklona, zahvale, molbe i pokajničkih osjećaja, zazivaju na svoj narod rosu nebeskog blagoslova i milost posvećenja, okrijepu i snagu da bi svi skupali mogli u dušama čuvati Božju sliku, svijest dužnosti i uzvišenosti zvanja koja obavljaju u svetom općinstvu, koje je Crkva, i u ljudskom društvu, koje u svakom svojem obliku predstavlja odraz Božje volje ili barem Njegova prepuštenja. Tako čovječanstvu osiguravaju napredak i sretniju bu-

dućnost, primajući udarce koji su namijenjeni njihovom puku.

Stadlerovu je malenu stadu bio neophodan svet, značajan i odlučan prvosvećenik i prorok u teškim prilikama poslije prestanka turske vlasti u Bosni i Hercegovini. Odlaskom Turaka domaće pučanstvo nije preuzelo vlast u svoje ruke: došla je austrougarska država koja je u naslovu svoga vladara imala i katolički "apostolski" naziv, ali se njezin katolicizam nedovoljno osjećao i u Beču i Budimpešti, a posve je krivo, premda se to ponekad piše ili govori, da je habsburška carevina došla u Herceg Bosnu širiti katoličku vjeru ili provjeravati muslimane i pravoslavne. Uopće je teško bilo odrediti naziv političkoga stanja Bosne i Hercegovine, koje je nastalo dolaskom nove uprave. Ne bijaše to u doslovnome smislu riječi ni kolonijalni poredak, ni posve vojnički, no ni o demokraciji, ni o punoj slobodi ne mogaše biti spomena. Značajno je da su u međusobnome nadmetanju Austrijanaca i Mađara za prevlast u Bosni i Hercegovini poslije okupacije 1878. Mađari bolje prolazili nego Austrijanci. Mađari su u svoje doba, sjećajući se pomoći koju im je Turska u više navrata pružala protiv Habsburgovaca, bili donekle protivnici zahvata na štetu Turaka 1878. Oni su, kad je bilo jasno da će podunavska carevina dobiti Bosnu i Hercegovinu, po svojim predstavnicima Kallayu i Andrassyu već imali plan po kojem su se odlučili politički i upravno oslanjati ispočetka na muslimansko, a kasnije na pravoslavno pučanstvo. Bosanskohercegovački katolici novim gospodarima nisu bili poćudni: prvo, što su kao Hrvati težili za sjedinjenjem sa Hrvatskom, i tako bi ojačao položaj Hrvatske u mađarskom dijelu habsburške države, drugo: što su katolici predstavljali neznatnu manjinu, jedva jaku šestinu pučanstva Bosne i Hercegovine. Dok je u Herceg Bosni, kako već prije spomenusmo, dvadeset godina, sve do 1903., odlučivao Mađar Kallay, u isto je vrijeme u Hrvatskoj i Slavoniji banovao, zapravo pašovao, drugi Mađar, Khuen, koji je bio veoma koban po udes Hrvata i Srba u Hrvatskoj i, uopće, sudbinu južnih Slavena. Khuen je, naime, pomoću srpske manjine u Hrvatskoj stvarao neprijateljstvo između hrvatskoga i srpskog naroda uopće, što se kobno odražavalo i na Bosnu i Hercegovinu: one su do propasti Austro-Ugarske 1918. ostale kao područje

mađarskih pokusa i izživljavanja do Aneksije 1908. Od Aneksije do 1910., kad je formalno uveden blijed "ustav" i "sabor", to se pojačalo, dok je kratko vrijeme sabora i vlade bilo bez značenja, budući da su balkanski ratovi i ruski planovi na Balkanu uništili ostatke turskih nada na povratak u Bosnu i Hercegovinu i povećali težnje Srbije i Crne Gore za tim pokrajinama. U I. svjetskom ratu uprava je ponovno postala vojnička.

U doba Stadlerova biskupovanja sijedi car Franjo Josip I., koji je umro 1916., bijaše vladar Bosne i Hercegovine. Naslijedio ga je Karlo I., koji je osobno bio krjepostan čovjek, ali nesposoban da zaustavi vojnički, politički i opći slom podunavske države. Crkveni su glavari nadbiskupa Stadlera bili genijalni mislilac i pjesnik Lav XIII. i poslije njega sveti Pio X., bez kakvih sjajnih umnih darova, ali praktičan čovjek, prijatelj pravovjerja i njegov oštrouman branitelj i obnovitelj. Stadler je po svo-

joj izobrazbi bio sličan Lavu XIII., a po značaju, otvorenosti, krjepostima i nastupu Piju X. Nevolja je bila za crkvenu politiku i diplomaciju, i pod Lavom XIII. i pod Pijem X., da ni jedan ni drugi nisu imali države pa je papinska politika i diplomacija, uglavnom, bilježila prohtjeve i zahvate suvremenih vlada i vladara, štitila katolike više ugledom i riječju Kristovih namjesnika nego kakvim spretnim potezima papinskih diplomatskih predstavnika, jer je diplomacija i politika bez države zapravo osuđena na neprestane neuspjehe. Pod Lavom XIII. bijaše još posljedica progonstva katolika u Njemačkoj i u Francuskoj, a pod Pijem X. u Fran-

cuskoj je katolicima bilo još gore nego pod Lavom XIII. Značajno je da se politika i diplomacija Lava XIII. nije u svemu slagala s političkim nastupima i ciljevima njemačkih katolika, pa su oni sa priličnim negodovanjem primili nagodbu Vatikana i Bismarcka, smatrajući da su sami svojom snagom bili sposobni postići više nego što im je osigurao sporazum Lava XIII. i Bismarcka.

Nužna je bila ova dopuna opisa političkih i crkveno-političkih okvira, u kojima se odvijao Stadlerov biskupski život, da se može shvatiti i pravedno ocijeniti njegovo rodoljublje i političko držanje. On je po svojoj osobnoj izgradnji i duhovnoj usmjerenosti, po stručnom radu i težnjama,

po karakteru krjeposnika prije rodoljub nego politički borac ili vođa. Da je u mladom profesoru Bogoslovskoga fakulteta Zagrebačkoga sveučilišta bilo išta vidno političko u držanju i u radu, sigurno ga habsburška carevina ne bi na prijedlog Svete Stolice bila prihvatila za prvoga nadbiskupa pokrajina u kojima se Beč i Budimpešta spremahu na najraznovrsnije političke pokuse. Osobito bi se Mađari bili suprotstavili Stadlerovu imenovanju, jer su oni bili krući neprijatelji Hrvata nego carska dinastija i Franjo Josip I., koji je bio nesretan čovjek u svojoj obitelji, u upravi države i u unutarnjoj i vanjskoj politici, pa i prema Hrvatima i Slavenima.

Stadler je bio prije svega savjestan službenik Crkve i iskren hrvatski rodoljub, dostojan član svoga naroda. U Bosnu i Hercegovinu je došao za crkvenoga pastira. Politika je bila izvan njegovih

osobnih ambicija i namjera. Ako se iz rodoljublja i rodoljubnoga rada morao zalijetati i na područje čisto političke borbe i natjecanja, jamačno to nije bila krivnja Stadlera nego Austro-Ugarske, koja je u svojoj borbi protiv Hrvata i drugih Slavena smatrala najkorisnijim političkim sredstvom iskorištavati vjersku podijeljenost Bosne i Hercegovine. Pravoslavni i muslimani bijahu daleko brojniji od katolika. Stadler, uostalom, nije osamljena pojava vjerskoga glavaru u političkome životu Herceg Bosne. Vlast je sama zvala pravoslavne, muslimanske i židovske vjerske glavare u političko vodstvo Bosne i Hercegovine.

Bilo je to vodstvo svoje vrste, bez demokratskih izbora i značenja, bez vlasti i mogućnosti upliva na određivanje sudbine područja i njegova pučanstva. Ali, država je tako kanila oslabiti sve vjerske zajednice, zaustaviti razvoj narodnosti i sve podvrći svojim planovima. Kad bi se išlo po rodoljublju i hrvatskim političkim težnjama, pred Stadlerom bi između Hrvata Herceg Bosne lako mogao biti mostarski biskup Buconjić, koji je i prije okupacije u svojim predstavkama na cara Franju Josipa I. i u osobnom razgovoru s njim i s predstavnicima carevina ustrajno isticao hrvatsko državno pravo na Bosnu i Hercegovinu. I mnogo kasnije, Stjepan je Radić pisao djelce o "živom hrvatskom pravu" na Herceg Bosnu. Znamo, da je i znamenita Svibanjska deklaracija iz 1917., koju je dr. Anton Korošec u Bečkom narodnom predstavništvu pročitao u ime Slovenaca, Hrvata i Srba iz Austro-Ugarske Monarhije, izričito spominjala to hrvatsko državno pravo, kao što se na nj pozivao i dr. Šišić u doba aneksije.

Povijesno je utvrđeno da su svi hrvatski intelektualci iz Bosne i Hercegovine pred okupaciju upirali oči u Zagreb i od Hrvatske tražili pomoć i željeli pripojenje Bosne i Hercegovine Hrvatskoj. Mažuranić, koji je bio pristaša realističke politike, osjetio je misao i težnju svoga naroda i u hrvatskom saboru zahtijevao je pripojenje novostečenih pokrajina Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji. Iako je ta Mažuranićeva ideja o pripojenju Bosne i Hercegovine Hrvatskoj uzrokovala odstup bana pučani-na, ona je po sebi svjedočanstvo kako je sav hrvatski narod očekivao rješenje sudbine Herceg Bosne u okviru opće hrvatske politike. Kako bi bilo moguće da bi Stadler, pristaša Ante Starčevića i

njegove Hrvatske stranke prava, koja je nastala u Stadlerovoj mladosti, došavši u Bosnu, mogao pogaziti svoje prijašnje rodoljubno osjećanje i držanje te prijeći u neprijateljski tabor ili zašutjeti kad je njegov hrvatski puk u Bosni i Hercegovini bio primoravan zatajivati svoju narodnost i proglašavati se “bosanskim narodom”, kao da bi se radilo o kakvu divljem plemenu iz Afrike ili iz udaljenih otoka Oceanije!? Stadler je, došavši u Sarajevo, odmah osjetio protuhrvatski smjer bosanskohercegovačke uprave. U svojem prvom godišnjem izvješću Svetoj Stolicu o prilikama i neprilikama u novoj nadbiskupiji, otvoreno se tužio na nepravedno miješanje upravnih vlasti u čisto crkvene stvari, kao na primjer u pitanje Stadlerovih poslanica i naredaba, iz kojih su austro-ugarski službenici plijenili čitave odlomke koji se nisu slagali s njihovim političkim ciljevima. Stadleru nije bilo ni do kakve carske ni kraljevske politike, nije išao ni za jeftinom i kratkotrajnom slavom pučkih tribuna ni političkih vođa: on je osjećao u sebi samo svetu svijest i savjest katoličkoga biskupa. Znao je da u grudima nosi hrvatsko srce i da je odgovoran za udes svoga naroda. Prema tome, ne prelazeći na političko područje, promicao je vjerski život svojih biskupljana i ujedno je očinski pazio na njihove rodoljubne osjećaje i želje za boljom budućnošću.

Da Stadlera nije vodilo nikakvo svehrvatstvo ni neprijateljstvo prema vjernicima nehrvatskoga podrijetla i, uopće, prema nekatolicima, dokazom je što je među svoje kanonike pozvao Slovenca Jegliča koji se do smrti divio plemenitosti Stadlerovoj i bio sretan što ga je 16 godina mogao slijediti kao “oca i učitelja”. U svojem biskupskom i svećeničkom životu Jeglič je nasljedovao Stadlerove krjeposti i o tome ostavio brojne zapise u svojim opširnim dnevnicima u kojima je neprestano i iskreno slavio krjepost i umne sposobnosti Stadlerove. Dr. Jeglič nije jedini Slovenac koga je Stadler pozvao u Bosnu na apostolski rad.

Stadler je za svoje biskupljane nehrvatskoga jezika priredio molitvenik na njemačkom jeziku. Kad su Ukrajinski katolici istočnoga obreda iz Galicije počeli stizati u Bosnu, s njima je očinski postupao, čuvao je njihov obred, njihova crkvena prava: odmah je stupio u vezu s njihovim velikim nadbiskupom Szeptickym. Nije čudo da je nasljednik Szeptickya na stolici lavovskih metropolita da-

našnji kardinal Slipyj za vrijeme II. vatikanskoga koncila pisao u papinskom dnevniku *L'Osservatore Romano* i o Strossmayeru i o Stadleru kao pretečama ekumenizma i prijateljima istočnih obreda u Crkvi. Ove pojedinosti o Stadlerovoj brizi za katolike nehrvatske narodnosti u Herceg Bosni navodimo kao sjajan dokaz da uzornoga crkvenoga dostojanstvenika u njegovu pastirskome radu nije vodila nikakva hrvatska isključivost ili zanesenjaštvo. Stadler je savjesno vršio svoje crkvene dužnosti prema svima svojim vjernicima i svećenicima, bez obzira na njihovo podrijetlo, narodnost i jezik. Nije suviše napomenuti da je u vrijeme svoga školovanja u Rimu donekle naučio i mađarski pa je bio sposoban kasnije pružiti posljednju duhovnu utjehu vjerniku Mađaru koji nije znao drugoga jezika osim svoga materinskoga, a u blizini ne bijaše nikakva svećenika koji bi razumio mađarski. Stadler je, nadalje, dobro znao da nije biskupska dužnost voditi stranačku politiku, služiti se njezinim često sumnjivim sredstvima i spletkama. Ali, kad su bila ugrožena čovječanska prava njegovih biskupljana, on je dizao glas prosvjeda i pismeno i usmeno, hrabro je podnosio bijes i zlovolju bahatih tuđinskih silnika, nije uzmicao ni pred globama ni kaznama za svoje ispravno katoličko i narodno držanje. Krivo je, a to se bezobzirni službenici zle protuvjerske propagande trude dokazati, da je Austrija u Europi i na Balkanu bila oruđe katoličke vjere i crkvene propagande, dakle nešto što bi se suvremenim rječnikom nazvalo katoličkom klerikalnom državom. Uza sav svoj “apostolski” naziv i povlastice u Crkvi, Franjo Josip I. i njegov nasljednik Karlo I. često su imali predsjednike vlade, ministre vojske, maršale koji ne bijahu katolici: Beust, Benedek, Borojević, Slovtsky, Tisza i mnoštvo drugih nekatolika potvrđuju ovaj navod. Ni u Bosni i Hercegovini nisu katolici odlučivali: među visokim službenicima i časnicima bijaše ne samo katolika bez katoličkog uvjerenja nego i nekatolika i slobodnih zidara raznoga podrijetla. Protestanti, kalvini, pravoslavci bijahu često na veoma odgovornim mjestima u Bosni i Hercegovini, a ako je koji katolik negdje bio na vidnu položaju, bio je obično okružen nekatolicima.

(nastavlja se)

Zahvale

Zahvaljujem svetom Sluzi Božjem nadbiskupu Josipu Stadleru za sretan porod moje kćeri Martine, kao i na daru Božjem kojeg nam je dao u malom Jakovu. I dalje se preporučam za pomoć i zagovor Sluge Božjeg Josipa Stadlera.

Zahvalna Marija P., Zagreb

Moja sestra Andreja Josipa M. bila je već šest godina u braku, a nije imala djece. Željela je i molila, ali ništa. Obraćala se i liječnicima, ali oni su bili vrlo skeptični u svezi njezine trudnoće. Nisu joj davali nadu. Tada sam ja odlučio svaki dan molit na tu nakanu Sluzi Božjem nadbiskupu Josipu Stadleru za zagovor i pomoć. Moja je molitva uslišana. Sestra je 26. svibnja ove godine na radost svih nas rodila prekrasno zdravo dijete, malu Anu. Zato želim javno zahvaliti nadbiskupu Stadleru na uslišanoj molitvi. Neka nas i dalje kod Boga zagovara, posebno malu Anu.

Tomislav Kumić

Zahvaljuje Sluzi Božjemu za potporu,

V.M., Oštra Luka - Bok

Viva†Jesus

Miami Octobre 3-06

Postulacion del Siervo de Dios Josep Stadler.

Quiero dar a conocer, que le pedí a Josep, que no hubiese ningún tumor maligno en mi cateya, cuando fuese en haceme las investis gaciona pertinentes y aungre encontraron un pegaeno „Quiste“, este es de caracter benigno. Gracias a Dios, ya me siento mas confortable y espero que El siga ayudandome pidiendole al Senor qui me lo disapaoya.

Eu Cristo Jesus

Merceda Velasso Roque

Darovaljeli za Glasnik

Ljerka Bevandić 100,- Kn,
Marija Bagić, 4000,- Kn,
Ivan Sirovina 100,- €,
Zora Primorac 100,- €,
Angela Ravlić 100,- €,
Neda Primorac 100,- €,
Iva Primorac 100,- €,
Slavica Bašić 100,- €,
Obitelj Hrastović 200,- Kn,
Željko i Jakica Lovrić 200,- Kn,
Marija Špoljar Barundić 200,- Kn,
Vlado i Irena Žugaj 50,- CAD,
Ivan i Marija Biljan 50,- CAD,
D.A.D, 20,- CHF.
M.N. D., 20,-CHF.

*Zahvaljujemo na potpori
Postulature Udruzi umirovljenika
Hrvatskog katoličkog centra
Springvale (Australija),
Župi Hrvatskih mučenika -
Missassauga (Kanada),
mons. dr. Želimiru Duljiću
i svima koji molitvom, radom i dobro-
voljnim priložima pomažu rad
Postulature Sluge Božjega
Josipa Stadlera!*

Svakoga 8. u mjesecu, na dan
Stadlerove smrti, slavimo svetu misu za
dobročinitelje i podupiratelje Postulature.

Glasnik Stadler je list Postulature Sluge Božjega Josipa Stadlera i list svih onih koji štuju uspomenu na život i djelo blagopokojnoga nadbiskupa Josipa Stadlera.

God. IX (2008.) Broj 9

Glasnik izlazi povremeno
s dozvolom crkvenih vlasti

Izdavač:
Postulatura Sluge Božjega Josipa Stadlera

Glavni i odgovorni urednik:
Dr. Pavo Jurišić,
pavo.juriscic@josip-stadler.org

Uredničko vijeće:
s.M. Anemarie Radan,
anemarie.radan@josip-stadler.org
s.M. Ljilja Marinčić,
ljilja.marincic@josip-stadler.org
s.M. Marcela Žolo,
mercela.zolo@josip-stadler.org
s.M. Mirjam Dedić
mirjam.dedic@josip-stadler.org
i s.M. Maneta Mijoć
maneta.mioc@josip-stadler.org

Adresa uredništva:
Josipa Stadlera 5,
71000 Sarajevo
Tel. +387 33 23 69 71
www.josip-stadler.org
postulatura@josip-stadler.org
stadler@lsinter.net

Lektura:
Nataša Mandić
Tiraž:
3500 primjeraka
Tisak:
Graforad Zenica

Vicepostulatura,
Naumovac 12
10000 ZAGREB
Broj kunskog računa je: 2340009-1510278286
Broj deviznog računa: 703000-047510
IBAN: HR33 2340 0091 5102 7828 6
SWIFT CODE: PBZGHR2X

Kazalo

Urednikova riječ

Jeste li donijeli sve spise i dokumente? 3

Događaji

Stadlerovi dani tijekom 2007./2008. 4
Rođendan Sluge Božjega Josipa Stadlera 9
Proslava Bezgrješnog začeća 10
Stadlerovi stazama u Sarajevo 11
Putovanje Stadlerovom Bosnom 12
Stoljeće blagoslova i zahvalnosti 12
Samobor -75 godina vjernog služenja
Bogu u malom bratu čovjeku 14
Stadler u medijima 15

Pogledi

Josip Stadler - Marijin hodočasnik 20
Uz godinu apostola Pavla 28
Duhovna razina Stadlerove osobnosti 30

Dokumenti

Pismo Stadlerovo rektoru u Germanikumu 32

Neobjavljeni životopis

Patriotski prorok i politički patnik (I.) 34

